

מהדורת 'קדן טללי ברכה'

שנה ט' (תשפ"ה)

אוצר פניני גאוני הדורות והחסידות

◆ סוכות ◆

מאמרים נבחרים משכיות חמדה, שווים לכל נפש
מכוונים ומדוממים ככתבם וכלשונם מתוך הספרים הקדושים

זהר המבאר

הכתר והכבוד

בהוצאת ישיבת "אביד יעקב"
מוסדות "אור מאיר ושמחה" נהריה
ע"ש כ"ק אדמו"ר רבי מאיר אביחצירא זיע"א

על ידי מצוות סוכה
יושמדו הגוים
אוצר פניני החסידות

הרופא לכל תחלואיכי
ניצוץ אורה חסדי לפרשת השבוע
ספיר ויהלום

הכנה למצוה גדולה
מהמצוה עצמה
מילתא חדת"א

טו

סוד ישרים | צלא דמהימנותא - מצות הספה מקנה לאדם ידיעה שהשם יתברך שומר עליו גם מלמעלה מתפיסתו

שערי ארוכה | ע"י מצות הספה ישמחו הגוים

לקוטי שיחות | הטעם שנקרא החג זקא על שם מצות הספה

מחשף הלכן | רמז בפסוק לשבעת האשפיוזין

ישמח ישראל | הופעת האשפיוזין כעבור נשמות צדיקים לסייע לבעל תשובה

אמרי אמת | מי ששמו בשם האשפיוזין יכול לעורר בקרבו קדשה

דברי שלום | שמחה של מצוה ודבקות בעת הכנת הקו"שאלעך

זרע קדש | בעת נטילת ארבעה מינים על האדם להתחדש בברייה חדשה ולקבל על מלכות שמים על כל אבריו

דברי חיים | השמחה היא מחמת מחילת העונות ביום הכפורים

עולת החדש | בחג הספות יש לכוון ב'איה' שבכתר על רוח הקדש פיון שבשמחת בית השואבה היו שואבים רוח הקדש

מבשר טוב | שמחה גדולה בשמים משמחת ישראל עם התורה

אור החכמה | 'ספות' מלשון סוכה ברוח הקדש

שפת אמת | חג הספות הוא מעין ישיבה בגן עדן

פנים יפות | עקר הבקשה בראש השנה ויום כפור לזכות לקבל פני השכינה בספות

שם משמואל | הנפש נתמרקה בר"ה ויו"כ ונתרה בה רק שמחה

שארית ישראל | בר"ה ויו"כ אוספים יראה על כל השנה ובספות אהבה

זרע קדש | הצדיקים מייחדים יחודים בכל קנה שמניחים בספה וכמעט נשרפים מהתלהבות בקיומם

ברכות לעד | הטעם שצדיקים מניחים סכך עבה

מאור החיים | הספה איננה הקנים הנראים לעין אלא היא סוד ופלאי פלאים ד' יסוד יוסף | חביבותה וקדושתה העליונה של הספה

בית אברהם | התבודדות בצל הספה

זר זקב | מצות ספה מסגלת לישוב הדעת

אמרי פנחס | הספה כמקוה טהרה

טהרת הקדש | בחג הספות אפשר להרגיש קדשת הספה בטבילה במקוה ד' שם משמואל | יש לקרוא רק פרשה ראשונה של קריאת שמע ככליל פסח ד' תפארת שלמה | על ידי הספה נפתרו מכל צער

שיח שרפי קדש | המעבה כמין בית פשרה - הספה מועילה גם לאדם עבה ומגשם

אמרי חיים לקוטים | קדשת השבת על ידי הספה

שם משמואל | דבקות האהבה על ידי הלולב

מאמר מרדכי | לולב ארץ פסגלה לחיים ארפים

בלפת אש | הטעם שמקפידים בהדרג האתרוג יותר משאר הארבעה מינים

שם משמואל | רחיצת האתרוג על ידי דמעות

איילה שלוחה | בערב תאמר מי יתן בקר' - השתקקות וצפיה כל ליל א' של סכות לקיים המצוה

סודו של שבת | מי שחביבות עליו המצות אין די לו אפלו אם ינענע הלולב כל היום

רביד הזקב | נוטלים את שם הנהיג ביד ופועלים בו

דעת משה | הולכת והבאת הלולב - על אף שהתרחק האדם ביכלתו מיד לשוב ולהתקרב

בית אהרן | בית השואבה - שאיבת אהבה ויראה

דברי שלום | הושענא רבה - ישועה גדולה בגשמיית ורוחניית

פרי צדיק | 'הושענא רבה' - צעקה גדולה לישועה מופיעה בלב

אמרי אמת | ישועה אף למי שלא נושע ביום כפור

אמרי קדוש | לולא שמיני עצרת לא היה האדם מוצא לעצמו מקום

מקור ברנא | יום זה אוצר בתוכו את כל בקשות ודמעות הימים הנוראים

מגיד דבריו ליעקב | שמיני עצרת סוף כל הימים הנוראים ויש להתבונן מה פעל בהם

חשבה לטובה | אין בו מצות - מעין לעתיד

מאור עינים | 'שמחת תורה' - שמחה לתורה ששבו ונתקברו כל חלקי שרשי נשמות ישראל

דברי ישראל | תשובה על ידי התורה

שם משמואל | השמחה היא על מה שגלמד מעתה והלאה

שפת אמת | 'שמחת תורה' - קבלת על תורה בשמחה

אמרי פנחס | בשמחת תורה מצויים כל היום בבית המדרש

אמרי פנחס | הקב"ה וכל המלאכים באים לשמע ולראות ההקפות והרקודים ופרי צדיק | הקפות בשמחת מועילים לקבץ דברי תורה בלב

ייתב פנים | התעכבות בקדשת הספה למשוף כל ימי החרף

ראש דוד | סגלת ארבעת המינים להכנת הציצ הרע

יערות דבש | טהרת וקדשת הבית על ידי מצות הספה

זרע שמשון | שכרו של היושב בספה וכונתו להחליש פח הסטרא אחרא

מועד לכל חי | סגלת הספה לאריכות ימים

דרך אמונה | הסרת העין הראשון בזכות מצות לולב

קול יהודה | קדשת הספה כקדשת בית הכנסת

ויעש אברהם | בזכות מצות ספה יזכה לעתיד לבוא לישב בספת דוד המלך ח' אדרת אליהו | מפאת שצטוו על המצות על ידי משה רבנו יש עניית בישראל

שמן המאור | התנאים בהם יכול להורות גם מי שאינו משבט לוי או יששכר ח' ויאמר שאול | חביבות תלמידי חכמים בעיני הקמון

גבעת פנחס | מעלת האדם יותר מהמלאך

ספיר ויהלום | הארה חסידית מן הפרשה

זוהר הקדוש | עם פרוש הכתר והכבוד

קו 'מחברים'

שע"י ממלכת התורה עוז והדר

02-803-9999

לשאלות הלכתיות בבית ההוראה הקש 8

חג הסוכות

הסכה

סוד ישנים

רבי גרשון חנוך מראדזין זיע"א
צלא דמהימנותא - מצות הסכה מקנה
לאדם ידיעה שהשם יתברך שומר עליו
גם מלמעלה מתפיסתו

כל ענין סכה הוא כדכתיב 'למען ידעו וגו'', שידע האדם שכל הגנתו הוא רק מהשם יתברך, וצריך נמי לדעת שגם למעלה מתפיסתו מגין נמי עליו השם יתברך, וממילא יהיה נמשך אחר הנהגתו יתברך בכל פסיעה ופסיעה.

וזאת נקרא 'צלא דמהימנותא' שלא יהיה להאדם שום סדר בקביעות רק לפי הבנת תפיסתו, אלא שידע ברור שרצונו יתברך יכול להראות לו למעלה הרבה מההבנה שבתפיסתו, כדאימא בהזהר הקדוש (תיקון כא) איהו אומן ואיהי אמונה דיליה וכו'.

היגו שלא מסר השם יתברך בזה העולם שום סדר שיהיה בקביעות, אלא בכל רגע מראה סדר חדש, עד היכן שאפלו בסבת פונסת אדם שאמרו ו"ל בגמרא (סלהי נדה) שצריך לעמל בשתי ידיו, מפל מקום צריך האדם לדעת ברור שאין לו בזאת הסכה שום קביעות.

כי כל הסדר מאותה הסכה היא נמי רק גבי השם יתברך. כי השם יתברך יכול להראות לו אף בזאת הסכה בעצמה גם פן סדר אחר מה שלא היה בהבנת תפיסתו כלל ברגע הקודמת. כי עצם הסכה הוא נמי רק בידו יתברך ומנהיג עמה כפי רצונו.

וכן הוא בדברי תורה. פאשר נפתח לאדם איזה פתח בדברי תורה, לא יחשב שפכר יש בידו זה הפתח בקביעות, כי השם יתברך יכול להראות לו אחר כך שלא היה לו מלפנים שום תפיסה בדברי תורה.

וזה דאימא בהזהר הקדוש (ח"ג קג) כל מאן דאיהו משרשא וגזעא קדישא דישאל ישובו בסכות תחות צלא דמהימנותא, היגו שהוא בניחא מזאת האמונה להיות נמשך כף אחר רצונו יתברך.

אבל מי שאינו משרשא וגזעא קדישא דישאל, אין יכול להיות בניחא מאמונה כזאת, כי נחשב אצלו זאת על

דרך ויהי חייך תלאים לך מגגד' (דברים כח טו) זה הקונה תבואה מן הפלטר וכו' (מנחות קג:).

אבל מאן דאיהו משרשא וגזעא קדישא יש לו מזה בעצמו כל הניחא - כשמכיר שאין לו מצדו שום סכה בקביעות ואין לו שום בטוחות כי אם על השם יתברך. וזאת נחשב אצלו כענין הכתוב 'אחזק ביד ימיני וגו'' (תהלים עג כג):

שערי ארוכה

רבי יעקב אביחציקא זיע"א
ע"י מצות הסכה ישמרו הגוים
סלית כל שוגים מחקיך פי שקר תרמיתם. סגים השבת כל רשעי ארץ לכן אהבתי עדתיך. סמר מפחדך בשרי וממשפטיך יראתי (תהלים קיט קיח-קכ). גם זה יש לפרש על ענין הסכה, על פי מה שדדשו רבותינו ו"ל (עבודה זרה ב:) דלעתיד לבוא כשיעמיד הקדוש ברוך הוא אמות העולם בדין וירצה לעשות בהם פליה על שלא קבלו התורה וקימו מצותיה, טוענים לפניו, רבונו של עולם, עכשו נקבל התורה ונקים מצותיה.

אומר להם הקדוש ברוך הוא, גם עכשו אם תוכלו לקים המצות מוטב, והא לכם מצוה קלה שהיא מצות סכה שהיו בני ישראל עושים בכל שנה סכה ויושבים בה שבועת ימים, גם אהם עכשו כל אחד יעשה סכה וישב בה שבועת ימים.

מיד רצים בשמחה וכל אחד עושה סכתו, והקדוש ברוך הוא מביא עליהם חמה בתקופה וכל אחד סותר סכתו ויוצא. אז הקדוש ברוך הוא שוחק עליהם ואומר להם, שוטים שבעולם, זה מצות סכה שהיא קלה לא יכלתם לעמד בה, קל וחמר מצות חמורות שבתורה. נמצא על ידי סכה נגמר דין אמות העולם לחובה.

וזהו שכתוב 'סלית כל שוגים מחקיך', דהינו אמות העולם ששגו 'מחקיך' ולא רצו לקים התורה ומצותיה, על ידי מצות סכה נגמר דינם ודרכת ורמסת אותם ונאבדו מן העולם, וזהו 'כי שקר תרמיתם', דהינו שאמרו לקים מצות סכה ולא יכלו, פי ב'שקר' ובמרמה הם עסוקים, דאם ימצאו בלא צער ובלא טרח הם עושים, ואם לאו לאו.

משום הכי סגים השבת כל רשעי ארץ, סגים השבת כל ראשי תבות 'סכה', דהינו על ידי הסכה השבת ואבדת כל רשעי ארץ שהם אמות העולם. ומהאי טעמא שלא תהיה לנו גם אנחנו חס ושלום פליה ליום הדין, 'לכן אהבתי עדתיך' ואני מקים תורתך ומצותיך. ובכל עת וזמן סמר מפחדך בשרי, 'וממשפטיך' דיום הדין יראתי, וכיון שיראתך תמיד בין עיני, סמכני וסעדני:

לקוטי שיחות

רבי מנחם מענדל מליובאוויטש זיע"א
הטעם שנקרא החג דוקא על שם מצות הסכה

בחג הסכות ישנן כמה מצות, מלבד מצות ישיבת סכה. ואף על פי כן נקרא היום-טוב על שם סכות, ולא על שם שאר המצות, כמו מצות ארבעה מינים וכו'.

אחד הטעמים לזה הוא - פיון שישנה מעלה במצות ישיבת סכה על נטילת ארבעה מינים, שמצות סכה קשורה עם כל ימי החג. במשך כל היום-טוב דסכות, מהרגע הראשון, משקדש החג, ישנה כבר המצוה דישבת סכה; אבל בנוגע לארבעה מינים, אפלו בבית המקדש, מתחיל חייכם רק בבקר.

יתרה מזו במצות הישיבה בסכה - שלא זו בלבד שהתחלתה מהרגע הראשון, משקדש החג, אלא שמכרחת להיות הכנה לזה לפני חג הסכות, שחרי זהו בנין של ג' דפנות, או כמו מנהגנו, ד' דפנות, ודוקא 'תעשה' - ולא מן העשוי, והרי אי אפשר לעשות זאת ביום-טוב, אלא בהכרח להכינו מקדם יום-טוב, ובעשיית הסכה ישנה כבר מצוה. מה שאין כן בארבעה מינים - אפשר שכל העשיה תהיה ביום-טוב.

חלוק נוסף ישנו בין סכה לארבעה מינים - שארבעה מינים יש בהם הגבלה: לאחר קיום המצוה - נפטרים ממנה. מה שאין כן במצות ישיבת סכה, שהמצוה היא 'תשבו כעין תדורו' - הרי לא שך לומר שפכר קים את המצוה, אלא היא נמשכת במשך כל ימי החג.

מצות ישיבת סכה מתחילה משקדש החג עד כלות ימי החג

מעלה נוספת במצות סכה על כל המצות, גם על מצות נטילת ארבעה מינים:

על פי דאיתא בכתבי האר"ל אשר כל שם שקורין לאדם יש לו שכחות לזה האיש בפנימיות שרשו, וגם שאנו רואין אנשים ששמים כשם הגדולים ואין להם אף שמץ מהם בגלוי, עם כל זה מהפנימיות שלו אם ירצה לעורר אותו ימצא בשרשו אותו הכח מקדשת השם שיש לו.

ובחג הסכות נעשה מברך בחינת השרש והפנימיות של נפשות ישראל, כדאיתא בזהר הקדוש מאן דאיהו מגזעא ושרשא ד'ישראל יתיב תחות צלא דמהימנותא, והוא בחינת יעקב שהיה נקי בשרש לדתו בלי פסלת, כי כל הפסלת שהיה נצרך לצאת כבר יצא:

ארבעה מינים

דברי שלום

רבי אברהם שלום מסטרופקוב זיע"א

שמחה של מצוה ודבקות בעת הכנת הקושאלער

בערב סכות נהג [הרב הקדוש רבי אברהם שלום מסטרופקוב זיע"א] לעשות הקשורים ללולב, ולא לפני ערב סכות, והיו לו כמה ארבעה מינים, לו לבדו ולהמקרים ביותר לבדם, ולבני הבית לבדם, וקשר בעצמו השלובי קשורים (קיישלער) ללולב.

ואני נכדו, יחזקאל שרגא, עמדתי וראיתי את עצם קדושתו ודבקותו בשעת הקשורין ופניו הקדושים לזהב ממשחה של מצוה.

פתאום קרא אותי ואמר במתק פיו קדשו: ראה נא והבט, איך עסק מצוה מרמז לנו ענינים גבוהים ורמים.

הלמוד מהדוק עלי הקושאלער - ההחזיק היטב בכל דבר מצוה והתחזקות כדי שלא תמוש ההתעוררות

דהנה כשקושרין שלובי הקשורים (קיישלער) או קושאלער) מכרחים תכף להדק את העלין של הלולב זה לזה ולחזקן מיד, דאם יניחו אותם כף בלי הדוק יתרופפו זה מזה, וכשיזכר אחר כף לחזקן יהיה קשה לו למשך העלים שכבר נתרופפו ונתרחקו זה מזה, כמובן דבר זה להידועים עניני אריגה שמכרחים תכף להדק כל חוט וחוט ולא להמתין על אחר כף, כי אז כבר קשה לקרב המרחקין.

כן זה הוא מוסר השכל, שכשעשה דבר מצוה יחזיק בה היטב ויתדבק בקדושתא בריף הוא ושכינתיה בריאה ואהבה ובדבקות

שנים חסרים ואחת מלאה, יש לרמז בזה שבעה אשפזין שבאים לסכה על זה האפן, דהינו 'סכת סכת (סוכת) [סכות] גימטריא י"ד מאות וששה וארבעים, גימטריא 'אלו אברהם יצחק יעקב משה אהרן יוסף דוד' (פרשת ראה):

ישמח ישראל

רבי ירחמיאל ישראל יצחק מאלכסנדר זיע"א

הופעת האשפזין כעבור נשמות צדיקים לסייע לבעל תשובה

איתא בספר חרדים שכל מי שרוצה בתשובה ולחזור למוטב ואין יכלת בידו מחמת יצרו המתגבר עליו, שולחין לו משמים בבחינת עבור נשמה נשמת צדיק שהיה מזכה רבים בחייו לסייעו לשוב לקדושה.

ואם חס ושלום מלכלך ומשפל כל כף שנשמת הצדיק לא תועיל לו, שולחין לו נשמת משה רבנו עליו השלום דאתפשטותיה בכל דרא ודרא לסייעו, וזהו סוד העבור, כמאמר הכתוב (דברים ג כו) 'ויתעבר ה' בי למענכם', שמתעבר בכל אחד ואחד מישראל לסייעו לשוב לקדושה.

וזה הוא סוד האשפזין שאומרים 'במטו מינף וכו' דיתבי עמי ועמך כל האשפזין קדישין וכו', שגראה כחוצפא יתרה מקרוץ מחמר בשר ודם מלכלך מגשם כל כף להזמין לשלחנו השבעה רעים הקדושים.

רק דהאשפזיא הוא כל מדה ומדה של כל אחד מהאבות הקדושים, ובאותו יום אושפזיא דלהון מתעורר אותה מדה הקדושה לסייעו להאדם לקרב עצמו לבוראו יתברך, ואין כל מדה ומדה שלא תהיה כלולה מהשבע מדות.

ולכן מבקש 'במטו מינף אושפזיא קדישא דיתבי עמי' - הינו שאותה מדה הקדושה תתחבר עמי לסייעי להרחץ מלכלוכי, 'ועמך כל שאר האשפזין וכו' - שבכל מדה כלולין כל שבע מדות כנ"ל:

אמרי אמת

רבי יהודה ליב איגר מלובלין זיע"א

מי ששמו כשם האשפזין יכול לעורר בקרבו קדושה

המנהג בין צדיקי הדור שהאנשים ששמים כשמות האשפזין מחשיבין לשמם לקדשת היום בסכות. והענין בזה יש לו

כל המצות הם ענינים פרטיים, הם מקיפים את האדם בענינים פרטיים: מצוה זו מקיפה הוא באבר זה, ומצוה זו מקיפה הוא באבר אחר, אבל אין זה מקיפו בכל ענינו. מה שאין כן מצות סכה, 'תשבו פעין תדורו', הרי כל הענינים שעושה - הוא עושה את הצרכים הפרטיים שלו, אותם ענינים שעושה לפני שבויע - הנה היום, כשעושה אותם בסכה, מקיפים בזה מצוה.

ההוראה ממצות סכה על כל השנה

חדש תשרי הוא חדש כללי על כל השנה כלה, וממילא מובן שכל המצות שבחדש זה הם הוראה בעבודה על כל משך השנה.

ההוראה ממצות סכה היא: נדרש מיהודי שיהיה 'בכל דרכי דעהו', שכל ענינו יהיו קשורים עם הקדוש ברוך הוא. לא רק בשעת למוד התורה והתפלה עליו לעבד את הקדוש ברוך הוא, אלא אפלו בשעה שעוסק ב'עובדין דחל', עליו לקשר 'עובדין דחל' אלו גופא עם הקדוש ברוך הוא.

והכח והעז על זה - לוקחים ממצות סכה. במצות סכה, הרי אפלו בשעה שישן בסכה מקיפים את מצות הקדוש ברוך הוא, ואפלו בשעה שאינו נמצא כלל בסכה, גם אז קשור הוא עם המצוה. ומזה צריך הוא לקחת כח ועז על כל השנה, שבכל ענינו יהיה משעבד לאלקות.

הטעם שנקראת הסכה 'מצוה קלה'

הגמרא קוראת למצות סכה בשם 'מצוה קלה'. כי, בשעה שיהודי מעמיד את עצמו בתקף - יהיה מה שיהיה, אני הנני עבד למלך מלכי המלכים הקדוש ברוך הוא - אזי קל לו לפעל שגם צרכיו הגשמיים יהיו כדבעי למהרי, וגם בתחתונים עושה הוא דירה לו יתברך.

ובשעה שהוא עושה מכל ענינו דירה עבור הקדוש ברוך הוא - אזי נמשך בכל ענינו מידו הרחבה בכל המצטרף לו, בכני חיי ומזוני ויחיי. (ח"ב עמ' 417 ואילך):

אושפזין

מחשף הלבן

רבי יעקב אביחצירא זיע"א

רמז בפסוק לשבעת האשפזין

ואנכי יש לרמז מה שגאמר בפרשת אמר (ויקרא כג מב-מג) 'שלוש פעמים בסכות',

התורה בשמחה, ונעשה שמחה גדולה ונצומה למעלה.

זעה של מצוה פועלת גדולות ונצורות בעולם

ועד כמה פועל הזעה היוצאת בהתאמצות קיום המצוה, נראה ממה שאמרנו בגמרא חגיגה (ג'): שנהר דינור יוצא מזעתן של חיות. רואים אנו שמזעה של החיות רוחצים ומזככים נשמות ישראל בנהר דינור.

קל וחמר הדברים, מה שפועלים בני ישראל על ידי הזעה שלהם, זעה דמצוה, כשרוקדים עם הספר תורה ושמחים עם הספר תורה ומתיגעים בזה מאד, ונפקא מהם זעה, שהזעה היא פועלת גדולות ונצורות בעולם, דברים גדולים ונוראים מאד שאין לנו השגה בהם.

וישנם דברים מפלאים שפעלו בני ישראל בגלות באפנים שונים ובמצבים שונים, שרק יתגלו בימות המשיח, וזה יהיה בלא ספק גלוי גדול ומפלא כשיתגלה מה שפעלה זעתם של בני ישראל בשמחת תורה ברקודים ובמאמצים גדולים. וכן בקשיים וזעה של קיום תורה ומצוות פועלים דברים מפלאים ונשגבים, בבחינת 'עין לא ראתה אלקים זולתך' (ישעיה סד ג) (ירח איתנים תש"ע עמ' רסו):

עולת החדש

רבי חיים יעקב דומיניץ זיע"א
בחג הסכות יש לכוון באיה שבכתר על רוח הקדש כיון שבשמחת בית השואבה היו שואבים רוח הקדש

ראה זה מצאתי בכתבי הקדש למרן האר"י ז"ל: בתפלת מוסף ויום טוב של שלש רגלים ישאל אדם אחד משלוש דברים בזמן שהחזן אומר 'איה', או עשר מפלג או בנים צדיקים או השגת רוח הקדש, ועין גם בן בסדור האר"י ז"ל. **ומהנראה** לעניות דעתי בזה, דבפסח יש להתפלל על עשר וכו', ובחג השבועות יש להתפלל על בנים צדיקים וכו'.

ובחג הסכות יש להתפלל על רוח הקדש, כי בחג הסכות הוא שמחת בית השואבה, ושואבתם מים בששון, ומשם היו שואבים רוח הקדש, כידוע מדברי רז"ל, וידוע שבכל מועד מתעורר האור הקדוש של זמן הראשון, כנרמז בפסוק 'ושמרת את החקקה הזאת למועדה מימים ימימה' (שמות יג ט), ה"ב]:

שמחת תורה

מבשר טוב

רבי בן ציון מביאלא זיע"א
שמחה גדולה בשמים משמחת ישראל עם התורה

בשמחת תורה כאשר היהודים ששים ושמחים עם התורה, אחר שעברו הימים הנוראים בקדושה וטהרה, שמחים ורוקדים עם התורה בשמחה.

הנה על ידי שמחה זו משמחים את ישראל בזה העולם, וגם משמחים את השם יתברך, שכמו שכשבני ישראל חיללה בעצבות מכניסים עצבות בהשם יתברך ורחמנא לצלן, שהרי אמרו במשנה (סנהדרין פ"ו מ"ח): אמר רבי מאיר, בזמן שאדם מצטער, שכינה מה הלשון אומרת בכיכול, קלני מראשי, קלני מזרועי וכו', אם בן על אחת כמה וכמה שכשישראל שמחים משמחים השם יתברך למעלה, מגדל אהבתו לישראל.

ולפיכך בהאי יומא רבא של שמחת תורה, כשהיהודים שמחים עם התורה הקדושה, ומזיעים זעה של מצוה על ידי הרקודים שמתגעעים בשמחת התורה, זה עושה שמחה גדולה מאד אצל הרבוננו של עולם, במה שכלל ישראל מקבלים

גדול ולא יניח על אחר זמן, וכן אם עלה בראשו לישב ללמד ישוב תכף וילמד, דאם חס ושלום ידחה על לאחר זמן אז חס ושלום יפנס היצר באמצע ויפריד מחשבתו ויבלבל מחו בעסקי עולם הזה והבליו.

ואם בן עסק עשית הקניישלעך לקשור הג' מינים המה הקנה דרבה לחג הקדוש, כשנכנס בצלא דמהימנותא עלאה צל הסכה ויחופף עלינו אור המצות, גדע להתזיק בהם שיאירו לנו אור גדול:

זרע קדש

רבי נפתלי מרופשיץ זיע"א
בעת נטילת ארבעה מינים על האדם להתחדש כבדיה חדשה ולקבל על מלכות שמים על כל אבריו

וילקחתם לכם ביום הראשון פרי עץ הדר פפת תמרים וענף עץ עבת וערבי נחל ושמחתם לפני ה' אלקיכם שבעת ימים' (ויקרא כג ז). ה' מינים הם דגמת קומת האדם. כמו שאמרו ז"ל (ויקרא ל י) הלולב ושרדתו פקומת האדם עם השדרה, ומה שיוצאין העליון מן הלולב למעלה מהשדרה רומז להמח שממנו נמשכת השדרה, והאחרוג דומה ללב, והערבה לשפתים, וההדס לעינים.

וצריך האדם בשלוקח הלולב והמינין שעמו והאחרוג, לחשב לתקן מה שפגם באלו האברים שה' מינים רומזים עליהם ולעשות עצמו בריה חדשה, לקח את האברים האלו שהם כלל הגוף מתחת כח היצר הרע שמשל עליו, רק יתן אותם לממשלת היצר טוב. וזה שאמר וילקחתם לכם, פרוש לעצמיתם כנ"ל:

שמחת בית השואבה

דברי חיים

רבי חיים מצאנז זיע"א
השמחה היא מחמת מחילת העונות ביום הכפורים

בשמחת בית השואבה שהשמחה היתה גדולה - שמתריעין בחצוצרות וכנורות ונבלים ובכל כלי שיר, הנה הטעם מחמת מחילת העון שהיה ביום הכפורים, לזה גדלה השמחה כל כך, על הדרך כששבוי בא מבית האסורים לביתו ישמח מאד, כמו בן בחוטא אשר נתפס בידי היצר הרע, וביום הכפורים כשהקדוש ברוך הוא מצילנו מידו ומעברות נעשו זכיות ויצא לחפשי מתחת יד היצר הרע תגדל מאד השמחה:

לשונות של אור

חג הסכות

אור החנמה

רבי אורי פיבל מדובנאקא זיע"א
'סכות' מלשון סוכה ברוח הקדש

חג הסכות' לשון סוכה ברוח הקדש וכו', וזו ענין חג הסכות - שתהא סוכה בכל דבר מתענוגי עולם הזה שיש בו רמיזא דחכמה, כדי לאסוף ולהשריש הכל בחכמה:

שפת אמת

רבי יהודה לייב מגור זיע"א

חג הסכות הוא מעין ישיבה בנו עדן

ימי הסכות שנקרא זמן שמחתנו, כי ה' ית' וזה אותנו לישב בצלו, והיא מעין בחינת הגן עדן דתיב 'וישם שם כו' האדם', ועקר הבריאה הנה להיות דירת האדם שם (תרמ"ג):

פנים יפות

רבי פנחס הלוי הורוויץ זיע"א
עקר הבקשה בראש השנה ויום כפור
לזכות לקבל פני השכינה בסכות
אחת שאלתי מאת ה' אותה אבקש,
שכל מה ששאלתי מה' בראש השנה
ויום הכפורים, עקר הבקשה היא 'שכתי
בבית ה', שהוא לקבל פני השכינה בשבעת
ימי החג:

שם משמואל

רבי שמואל מסוכטשוב זיע"א
הנפש נתמרקה בר"ה וי"כ ונתורה בה
רק שמחה

שבעת ימים וגו' והיית אף שמת. דהנה
אחר ר"ה ויוה"כ, לאחר התקיעות
ואמירת הודויו, נזדככה ונתמרקה הנפש
הישראלית, עד כי לא נותר בנפש היהודי
כי אם שמחה:

שארית ישראל

בשם רבי אברהם מטריסק זיע"א
בר"ה וי"כ אוספים יראת על כל השנה
ובסכות אהבה

שמעתי מאדמו"ר המגיד מטריסק ז"ל,
שאמר על עצמו, שבימי הר"ה
ויוה"כ הוא מאסף לעצמו יראת על כל
השנה, ובימי הסכות הוא מאסף לעצמו
אהבה על כל השנה, שלא יצטרך עוד
בכל השנה לעבד ולעמל על זה:

עשית הסכה

זרע קדש

רבי נפתלי מרופשיץ זיע"א
הצדיקים מיתדים יחודים בכל קנה
שמוניחים בסכה וכמעט נשרפים
מהתלהבות בקיומה

האמות יהיו סוכרים שיעשו כמו ישראל,
שעשו רק סכה מדפנות של עצים
וסכך מאילנות ולא יתרו, ולא ידעו ולא
יבינו האור הגדול שהיה לצדיקים, ובכל
קנה שמוניחו בסכה הכל בשמות ויחודים
ואור גדול והתלהבות בלבותם בשיבתם
בסכה, וכמעט נשרפים על ידי עשיות המצוה
מאהבה ויראה והתלהבות:

ברכות לעד

רבי נח מקוברין זיע"א

הטעם שצדיקים מניחים סכך עבה

מפני מה הצדיקים סוככים את הסכה
במעבה הסכך, אשר לפי הדין
דשו"ע צריך להיות לכתחלה שיתראו
הסוככים מתוך הסכך, כי סכך בחינת בינה,
והצדיקים שלנו קאכין ואד זייער אין בינה,
זי"א האבין ליב פיל בינה:

ישיבה בסכה

מאור החיים

רבי חיים בן עטר זיע"א

הסכה אינה הקנים הנראים לעין אלא
היא סוד ופלאי פלאים

וסוד הסכה והחג הם פלאי פלאים וכו',
שהסכה אינה מה שאמה רואה בעיניו
שהם קנים וחדס, אלא תבת סכה היא ממש
שם ה' ואדנות, בזה האופן, כ"ו שבאמצע
התבה הם המספר שם הו"ו ברוך הוא,
וס"ה הם מספר אדנ"י שעולה ס"ה:

יסוד יוסף

רבי יוסף מדובנא זיע"א

חביבותה וקדשתה העליונה של הסכה

מצוות סכה החביבה, מי יוכל לשער
בבודד, מי יוכל לספר גדל תהלות
מעלתו, כי אם כה יאמר האדם – ראשי,
תכור ותכניע קומתו והסתופף בצל קדישא
דנא דמהימנותא. ובלבד תבקש ותתחנן שלא
תסיר ממך קדשה עליונה, כי ידוע תדע כי
אינד יושב בצל טרקלין של הדיוש בצל
בשר ודם, כי אם בצל שדי מתלונן (פרק עז):

היושב בסכה יושב ממש בתוך העולמות
העליונים

היושב בסכה ולומר או מתפלל, הרי הוא
יושב ממש בתוך עולמות העליונים
(פרק עז):

בית אברהם

רבי אברהם מסלונים זיע"א

התבודדות בצל הסכה

איש יהודי אחרי ימים הקדושים מתבודד
יחידי בסכה ועוזב את כל הבלי עולם
הזה – רק הוא והשם יתברך – כדי שישאר
חזיקה בלבו:

זר זהב

רבי זאב וואלף מטריקוב זיע"א

מצות סכה מסגלת לישוב הדעת

על ידי מצות סכה נוכל לבא לישוב הדעת
לכל דבר ה':

אמרי פנחס

רבי פנחס מקוריץ זיע"א

'סכה' נוטריקון ס'ומד ו'עזר כ'ל הנופלים:

מגן אברהם

רבי אברהם מטריסק זיע"א

הסכה כמקוה טהרה

מצות סכה היא בסוד מקוה טהרה:

טהרת הקדש

רבי אהרן ראטה זיע"א

בחג הסכות אפשר להרגיש קדשת
הסכה בטבילה במקוה

בשעת טבילת המקוה אז אפשר להמשיך
עליו קדשת הסכה, לכן טוב מאד
בחג הסכות להזהר בכל יום בטבילה, כי
שרשם ענין אחד, ואם מכוון זה אפשר
להרגיש במקוה קדשת הסכה בכל יום:

שם משמואל

רבי שמואל מסוכטשוב זיע"א

יש לקרא רק פרשה ראשונה של קריאת
שמע כבליל פסח

שמעתי מכ"ק אבי אדמו"ר זצלה"ה שאין
לקרות קריאת שמע שעל המטה
בסכה אלא פרשה ראשונה לבד כמו בליל
שמורים (תרע"ד):

תפארת שלמה

רבי שלמה מנדומסק זיע"א

על ידי הסכה נפטרין מכל צער

חולין ומשמשיהו פטורין מן הסכה –
שיהיו נפטרין מכל חלי ומכאוב
ויתרפאו רפואת הנפש ורפואת הגוף אמו:

הסכה משפיעה פרנסה על כל השנה

כח הסכה להמשיך שפע פרנסה לכל אחד
ואחד גם חוץ לסכה כאשר יהיה בביתו
כל השנה:

שְׂמַחַת בֵּית הַשְּׂוֹאֵבָה

בֵּית אֶהְרֹן

רבי אהרן משקלין זיע"א

בית השואבה - שאיבת אהבה ויראה

לְזֶה אָנוּ קוֹרְאִים 'שְׂמַחַת בֵּית הַשְּׂוֹאֵבָה', הַיְנוּ שְׂפָל אֶחָד צָרִיד לְרֵאוֹת לְשֹׂאב בְּתוֹכוֹ אֶהְבַּת הַשֵּׁי"ת וְיִרְאַתוֹ לְעַבְדוֹ בְּלִבָּב שְׁלֵם:

הוֹשַׁעְנָא רַבָּה

דְּבַרֵי שְׁלוֹם

רבי שלום מבראהין זיע"א

הושענא רבה - ישועה גדולה בגשמיות ורוחניות

אֵא"ז [הרה"ק רבי שלמה חיים] נ"ע הִיָּה אוֹמֵר: 'הוֹשַׁעְנָא רַבָּה' - תְּשׁוּעָה גְדוֹלָה, אַ גְּרוֹיֶסֶע הִילֵף, שְׂפָזָה הַיּוֹם נוֹכַל הַרְבֵּה לְהוֹשַׁע בְּגַשְׁמִיּוֹת וְרוּחָנִיּוֹת:

פְּרֵי צְדִיק

רבי צדוק הכהן מלובלין זיע"א

הושענא רבה - צעקה גדולה לישועה מופיעה בלב

הַיּוֹם הַזֶּה הוּא גָּמַר הַהֶקֶף שֶׁל יְמֵי הַחֵג שֶׁהֵינּוּ מְבֻקָּשִׁים וּמְתַפְּלָלִים בְּכָל יוֹם הוֹשַׁעְנָא, וְהַיּוֹם הַזֶּה נִקְרָא 'הוֹשַׁעְנָא רַבָּה' - מִפְּנֵי שֶׁבָּא צְעָקָה גְדוֹלָה בְּלִב לְהוֹשַׁע בִּישׁוּעָה רַבָּה מֵאַחַר שֶׁמְרַגְּשִׁין הַחֹסֵר שְׁעַדְיוֹ לֹא נוֹשַׁעְנוּ:

אִמְרֵי אִמָּת

רבי אברהם מרדכי מגור זיע"א

ישועה אף למי שלא נושע ביום כפור

וְאִפְלוּ אוֹתָם הַאֲנָשִׁים שְׂאִינָם יְכוּלִים לְהוֹשַׁע בְּיוֹם כְּפוּר יְכוּלִים הֵם לְהוֹשַׁע בְּהוֹשַׁעְנָא רַבָּה (תרע"ג):

שְׂמִינֵי עֲצָרַת

אִמְרֵי קְדוּשָׁה

רבי אורי מסטרליסק זיע"א

לולא שמיני עצרת לא היה האדם מוצא לעצמו מקום

זֶה הַחֹסֵד שֶׁל הַקַּב"ה שֶׁתִּכְפֹּה אַחַר קְדוּשַׁת הַסֵּפֶה נוֹסְעִים מִחִיל אֶל חִיל לְקַדְּשַׁת הַחֵג שֶׁל שְׂמִינֵי עֲצָרַת, וְלֹלֵא זֹאת לֹא הִיָּה אִפְשָׁרִי לְמַצֵּא לוֹ מְקוֹם בְּבֵית:

שְׂמַעְנוּ עָל הַקְּדוּשִׁים בְּדוֹר שְׂלִפְנֵינוּ, שְׂלֵא רְצוּ לְקַנּוֹת אֶתְרוּג עַד אַחַר יוֹם הַכְּפוּרִים, בְּאִמְרָם שְׂלִפֵי מִסַּת הַתְּפִלָּה כּוּ מִזְדַּמְנוּ לָהֶם אֶתְרוּג נָקִי, וּבְדַמְעוֹתֵיהֶם מְדִיחִין אֶת הַכֶּתְמִים מִן הָאֶתְרוּג שְׂלָהֶם (סוכות תרע"ח):

אֵילָה שְׁלוּחָה

בשם רבי צבי היקש מזידיטשוב זיע"א

'בְּעֶרְב תֹּאמַר מִי יִתֵּן בְּקֶר' - הַשְּׂתוֹקֵקוֹת וְצַפְיָה כָּל לַיִל א' שֶׁל סְכוּת לְקִיּוֹם הַמַּצוּה

'וּבְעֶרְב תֹּאמַר מִי יִתֵּן בְּקֶר' - זֶה לַיִל סְכוּת, בְּיָדוּעַ מֵהַרְה"ק מִבְּאֵרְדִּיטְשׁוֹב שֶׁהִיָּה נְעוּר כָּל לַיִל א' שֶׁל סְכוּת מַחְמַת גְּעוּזָעִים לְהַגִּיעַ עִת מַצּוֹת נְטִילַת לוּלָב:

סְדוּרוֹ שֶׁל שַׁבָּת

רבי חיים מטשטרנובין זיע"א

מי שחביבות עליו המצות אין די לו אפלו אם יענע הלולב כל היום

לְמַשָּׁל מַצּוֹת לוּלָב - הֵנָּה לְצֵאת יְדֵי הַמַּצּוּה הִיָּה דִי בְּנִטְיָלָה אַחַת וּבְנַעֲנוּעַ כָּל דְּהוּא, וְאֵד לְזֶה שֶׁעֶרְב לוֹ עֲשִׂית הַמַּצּוּה, אִפְלוּ נַעֲנוּעַ שֶׁל כָּל הַיּוֹם אִין מִסְפִּיק לוֹ, וְעַל כָּל פְּנִים מִשְׁהָה בְּעֲשִׂית מַצּוֹתָהּ שַׁעָה אוֹ יוֹתֵר לְגַדֵּל יְדִידוֹת נַפְשׁוֹ אֶל הַמַּצּוּה:

רְבִיד הַזֵּהָב

רבי ישראל דב מאטניצא זיע"א

נוטלים את שם הויה ביד ופועלים בו

שְׂמַעְתִּי מִפֶּה אֲדוּמוֹ"ר הַקְּדוּשׁ מו"ה רַבִּי נִפְתָּלִי צְבִי מְרַאפְשִׁין זִי"ע, גְּבִי אַרְבַּעַה מֵינִים שְׂבֻלּוּב, שְׁהֵם נִגְדַּד הַשֵּׁם הַזֵּהָב ב"ה, וְלוֹקַח הָאָדָם בִּידוֹ וְעוֹשֶׂה בּוֹ כְּכִיכּוֹל כְּרַצוֹנוֹ:

דַּעַת מֹשֶׁה

רבי משה אלנקיים בריעה מסקוֹזְנִיץ זיע"א

הולכת והבאת הלולב - על אף שהתרחק האדם ביכלתו מיד לשוב ולהתקרב

הַהוֹלְכָה וְהַבָּאָה עִם הַלוּלָב, לְהוֹרוֹת נַתּוּ, הַגֵּם כִּי הַלּוֹד וְנִסּוּעַ מֵאַחֲרֵי הַשֵּׁי"ת, מ"מ יוֹכַל לְעֲשׂוֹת תִּכְפֹּה הַבָּאָה - לְהַבִּיאַ עֲצֻמוֹ אֶל הַשֵּׁי"ת וְכַנ"ל. הַגֵּם כִּי כְּבָר נֶאֱמַרוֹ סוּדוֹת עֲמֻקוֹת בְּכַנּוֹת הַנַּעֲנוּעֵי הַלוּלָב, מ"מ גַּם זֶה אִמָּת וְנִצְיָב, וְהִבֵּן:

שִׁית שְׂרָפֵי קִדְשׁ

בשם רבי עמנואל מפשעודבורז זיע"א

המעכה כמין בית כשרה - הספה מועילה גם לאדם עבה ומגשם

הַמַּעֲכָה כְּעֵין בֵּית (סוכה פ"ב מ"ב) - אִפְלוּ הַנִּכְנָס לַסֵּפֶה בְּעֲבָיּוֹת כְּמוֹ שֶׁהוּא בְּבֵית, כְּשֶׁרָה - הַסֵּפֶה מְטַהֵר אוֹתוֹ, כִּי קִדְשַׁת הַסֵּפֶה גְּדוֹל מְאֹד:

אִמְרֵי חַיִּים לְקוּטִים

רבי חיים מאיר מויז'ניץ זיע"א

קדשת השבת על ידי הספה

כִּי בְּסְכוּת הוֹשְׁבַתִי אֶת בְּנֵי יִשְׂרָאֵל. עַל יְדֵי הַסֵּפֶה הָאֵב אִיד שְׂבַתְדִּיג גְּעֻמָּאכְט אֶת בְּנֵי יִשְׂרָאֵל וְעַל יְדֵי הַסֵּפֶה עֲשִׂיתִי אֶת בְּנֵי יִשְׂרָאֵל בְּבַחֲנֵינִת 'שְׂבַת'.

אַרְבַּעַה מֵינִים

שֵׁם מְשִׁמוּאֵל

רבי שמואל מסוכטשוב זיע"א

דבקות האהבה על ידי הלולב

הַלוּלָב בְּכִלְלוֹ נִקְרָא 'הוֹשַׁעְנָא', כְּאִמְרָם ו"ל מַעֲרִיקָא הָיָה לִי אִסָּא וְהִשְׁתָּא הוֹשַׁעְנָא, שְׂחֻלּוּב עֲצֻמוֹ שֶׁהוּא דְבֻקוֹת אֶהְבָּה גֹרָם הַתְּרַגְּשׁ שְׁעַדְיוֹ צְרִיכִין לִישׁוּעָה (פּרַשַׁת נְצֻבִים - שַׁנַּת תר"פ):

מֵאִמּוֹר מְרַדְכֵי

רבי מרדכי מנדבורנא זיע"א

לולב ארץ כסגלה לחיים ארפים

לְלוּלָב בְּגִימְטְרִיאַת חַיִּים. עַל כֵּן טוֹב שֶׁהַלוּלָב יְהִיָּה אֶרֶץ, לְרַמּוֹז לְהַיּוֹת לְנוֹ חַיִּים אַרְפִּים בְּעֲזַרַת הַשֵּׁי"ת:

בְּלַבַּת אִשׁ

רבי יהושע העשל מאלקוט זיע"א

הטעם שמקפידים בהדור האתרוג יותר משאר הארבעה מינים

'אֶתְרִיג' נוֹטְרִיקוֹן אִימוֹנָה תִּשְׁוֹבָה רִ'פּוּאָה גְּאֵלָה, וּבְכָל אַרְבַּעַה עֲנִינִים הַלּוֹלוּ צְרִיף לְשֹׂאף לְשִׁלְמוֹת:

שֵׁם מְשִׁמוּאֵל

רבי שמואל מסוכטשוב זיע"א

רחיצת האתרוג על ידי דמעות

רק בבית או בבית המדרש, כיון שהשמחה היא עם התורה, מה שאין כן בפורים, שהוא עד דלא ידע, הוא בהפוך:

הקפות

אמרי פנחס

רבי פנחס מקוריץ זיע"א

הקב"ה וכל המלאכים באים לשמע ולראות ההקפות והרקודים

ובעת ההקפות בא השי"ת וכל פמליא דליה לעולם הזה לשמע ההקפות עם הזמירות והרקודים של ישראל כמו שבאים בליל פסח לעולם הזה לשמע ההגדה:

הקפות מלשון הלואה בהקפה

השם 'הקפות' וכו' מורה ג"כ על משמעות הלואה וכו', השי"ת מלווה לאדם על השעה הזאת אור התורה, שמשנה רבנו ע"ה התענה על זה ארבעים יום וארבעים לילה, ועלינו לשלם הלואה זו מעט מעט בכל השנה:

פרי צדיק

רבי צדוק הכהן מלובלין זיע"א

הקפות בשמחת מועילים לקבע דברי תורה בלב

אחר שהקיפו שבעת הימים לדחות כל הרע אחר כך יוכלו להקיף בספר תורה שאנו מקיפין להכניס בקביעות דברי תורה בלב:

המשכת החג

ייטב פנים

רבי יקותיאל יהודה מסיגעט זיע"א

התעכבות בקדשת הסכה למשך כל ימי החרף

ועל זה מברכין 'לישב בסכה', ושיבה לשון עכבה כנודע, להתעכב עצמו בכחינה זו גם אחר עבור ימי הסכות, למען לעורר עצמו משנתו ומתרדמתו בלילות הארפים של ימי החרף לעבודת הבורא ב"ה:

דברי ישראל

רבי ישראל ממודיץ זיע"א

תשובה על ידי התורה

'החש בראשו' – הינו מי שלא עשה תשובה כראוי לו בראש השנה, 'עסק בתורה' – יוכל לתקן זאת בשמחת תורה:

שם משמואל

רבי שמואל מסוכטשוב זיע"א

השמחה היא על מה שנלמד מעתה והלאה

ענין שמחת התורה אמר כ"ק זקני וצללה"ה מקאצק, שהוא על מה שנלמד להבא, כי על לשעבר מי הוא זה שיכול לומר שכבר למד:

שפת אמת

רבי יהודה אריה לייב מגור זיע"א

'שמחת תורה' - קבלת על תורה בשמחה

ענין שמחת תורה וכו', שמעתי בשם הרה"ק ז"ל מקאצק הטעם, שפינו שיש לבני ישראל שמחה בימים אלו מניחין השמחה בתורה וכו' (תרל"ז):

קבלת התורה לאנשים סוחרים עבור כל השנה

אף אנשים סוחרים שבכל השנה אין עוסקים תמיד בתורה, מ"מ ע"י השמחה בתחלת השנה שקובע בלבם וקשה לו לפרש מדברי תורה, מועיל לו שלא ישכח לגמרי אף שעוסק בדברים אחרים (תרל"ד):

חכמים הרגישו הארת התורה אחר הימים הנוראים

רבותינו הקדושים הרגישו בלבותם הארת התורה אחר ימים אלו וכו' (תרמ"א):

אמרי פנחס

רבי פנחס מקוריץ זיע"א

בשמחת תורה מצויים כל היום בבית המדרש

בשמחת תורה אין לאדם עסק בשוק כלל,

מקור ברוך

רבי ברוך מסערט זיע"א

יום זה אוצר בתוכו את כל בקשות ודמעות הימים הנוראים

שמעתי משמיה של הרה"צ מצאנז זיע"א וכו' שלכן נקרא שמחת תורה בשם 'עצרת', כי יום זה הוא האוצר שבו כלולים התפלות ובקשות, דמעות והרהורי התשובה של ימים הנוראים, וכל הישועות ורפואות ונחמדות שפעלו ישראל בימים אלו:

מגיד דבריו ליעקב

רבי דב בעריש מבניאלא זיע"א

שימיני עצרת סוף כל הימים הנוראים ויש להתבונן מה פעל בהם

שמיני עצרת הוא סוף כל הימים טובים שבהדש תשרי, והוא רמז לכל אחד שיתבונן בנפשו איך ומה עברו עליו ימי הרחמים והרצון ומה פעל בכל הימים האלו:

חשבה לטובה

רבי חנוך העניף מאלכסנדר זיע"א

אין בו מצות - מעין לעתיד

אין שום מצוות מעשיות בשמיני עצרת, דהוא מעין לעתיד, ומצוות בטלות לעתיד, הינו מצוות מעשיות, ויהי הכל רק במחשבה:

שמחת תורה

מאור עינים

רבי מנחם נחום מטשורנוביל זיע"א

'שמחת תורה' - שמחה לתורה ששבו ונתקרבו כל חלקי שרשי נשמות ישראל

נקרא יום אחרון של חג 'שמחת תורה' - שהוא שמחה לתורה עלאה ששבו ועלו אצלה ונתקרבו כל חלקי שרשי נשמות ישראל ונתאחדו בה, כי כל אחד שב ע"י תקוה הזמן של המועדים להתורה שמשם שרש נשמתו:

אוצרות גאוני הדורות

הרע

(סג ח), אמר רבי חגי בשם רבי יצחק בזכות וילקחתם לכם ביום הראשון ונפרע מראשון דכתיב ויצא הראשון, ובונה לכם ראשון

ולפי העלות האמור נסעה ונלכה להיות מטמין ברמז במאמר בראשית רבה

ראש דוד

רבי חיים יוסף דוד אדולאי זצ"ל - החיד"א

סגלת ארבעת המינים להקנעת היצר

זה בית המקדש, ואביא לכם ראשון מלך המשיח, עין שם באריכות.

ואפשר כי אתרוג עם הכולל גימטריא ס"מ לילי"ת, והמקמים מצנה כתקנה זוכה להכניעם, וכן סופי תבות 'פרי עץ הדר פפת תמרים' יצר מת, וידוע דס"מ הוא שר עשו ועמלק. וזהו 'בזכות ולקחתם לכם ביום הראשון פרי עץ הדר', שהוא אתרוג שסגלתו להכניע ס"מ ונוקביה, נפרע מראשון עשו כי סר צלם מעליהם, ויבוא משיח לבנות העיר רפתי עם, רפתי בדיעות, והארץ רחבת ידים לזרע יעקב אשר בס בחרת.

ויתבאר בזה מאמרם ו"ל בסדר היום (ויק"ר ל א) 'ועם נבדא הקלל יה' (תהלים קב ט) שהקב"ה עתיד לברא אותם ברעה חדשה, ומה עלינו לעשות, לקח לולב ואתרוג ולקלס להקב"ה. ואפשר כי ביום הקדוש יום הכפורים חזרנו בתשובה ונעשינו ברעה חדשה, והמקמים מצות ארבעה מינים כתקונה ברמזיה וסודותיה, יכולה היא שתגן להיות לבו חלל בקרב.

כי פאשר ישמר לבו ועיניו ולשונו ובריתו הרמוזים בד' מינים כמו שרמזנו לעיל, שזה שאמר 'ולקחתם לכם' שתקחו עצמכם במה שתקחו ד' מינים, ותשמרו הארבע אברים ראשיים הכוללים, אז ודאי יצר מת כרמוז בסופי תבות 'פרי עץ הדר פפת תמרים' פאמור, ושומר ברית העינים במחשבה, וגם ברית הלשון בדבור, וגם ברית המעור במעשה, כי 'ברית' גימטריא ס"מ ונוקביה כמו שכתבתי לעיל, וגם 'אתרוג' הכי סליק בחשבון פאמור, וכן סופי תבות 'ענף עץ עבת וערבי נחל' גימטריא תרי"א עם הכולל.

והוא אמרו ומה עלינו לעשות לקח לולב ואתרוג ולקלס להקב"ה, כי בזה יעשה לו סגלה להיות ברעה חדשה ולהכניע יצר הרע, ותדיר יעבד את בוראו בתשובה שלמה. (פר אמור)

יערות דבש

רבי יהונתן אייבשיץ זצ"ל

טהרת וקדשת הבית על ידי מצות הסכה

ואתם אחי, ראו נא בעונותינו הרבים איזה בית אשר תבנו ואיזה מקום מנוחה לשכן בו, לבל יהיה שם כנגע נראה בבית, שהוא המשחית בחטאו ששורה

שם, והוא הנגע צרעת ממארת נגעי בתים, אשר משחית דבוק בקירות הבית, ולכך אמר על חטאי אדם (חבקוק ב יא) 'אבן מקיר תזעק וכפס מעץ יעננה', שהוא אשר שורה סטרא דמסאבא ונראה בו הנגע.

ולכך עלינו לטהר המקומות והבתים בתשובה בעשרה ימים אלו, ואחר כך ונתן הבית, ילך מבית לסכה כדי לטהר המקום, כי שם צלא דמהימנותא קדישא, ושם יהיה לו צל סכה להגן ולטהר הבית, ולכן צריך האדם מאד לקבע דירתו ביום ובלילה בסכה.

והפליגו תו"ל (סוכה כו) מבלי לישן שנת צרא חוץ לסכה, כי בשנה יותר עלולים נגעי בני אדם להחטיא לאדם, ולכך לעתיד לבא (ע"ז ג) שייבקשו אמות העולם לקיים המצות, ואין מקום שאין בו חטא ומשחית מהם, ולכך יתן להם ה' סכה, אולי שם ישובו. (ח"א הרוש א)

זרע שמשון

רבי שמשון חיים נחמני זצ"ל

שכרו של היושב בסכה וכונתו להחליש כח הסטרא אחרא

מדרש ילקוט (אמור רמו חרנג): 'בפסכת תשובו', אמר רבי לוי כל מי שמקיים מצות סכה בעולם הזה, אמר הקב"ה הוא קיים מצות סכה, אני מסך עליו מחמתו של יום הפא, עד כאן לשונו.

קשה מהו הלשון הזה 'אמר הקב"ה הוא קיים מצות סכה' וכו', היה לו לומר 'כל המקיים וכו' הקב"ה מסך עליו' וכו'. ועוד למה לא אמר 'כל היושב בסכה'. ועוד מהו 'בעולם הזה', דהא פשיטא דבכל המצות נאמר (דברים ז יא) 'היום לעשותם' ולא למחר לעשותם.

ויש לומר שסוד הסכה הוא להכניע ולהחליש כח הסטרא אחרא ולילית, כמו שהארחנו לעיל בפרשת וירא על פסוק 'והשענו תחת העץ' ועין שם. ועוד ידוע אצלנו שסגלת ימי החג היא להכניע הרשעים, דכתיב בהו (תהלים יב ט) 'סביב רשעים יתהלכו', כמו שבשביל זה אנו עושים ההקפות בלולב, ובשעת המקדש היו מקריבין שבעים פרים ונסוף הפים הרמוז ב'בוז בבוז' לו' (שה"ש ח ז).

ומעתה לא אמר 'כל היושב בסכה', לפי שכל ישראל יושבים בסכה אכל אינם מכונים לסוד הסכה במה שצריך

לכונן באותן הימים, ולכן אמר רבי לוי 'כל מי שמקיים מצות סכה', דהינו שמכונן בה להחליש כח הסטרא אחרא ולהגביר חלק הקדשה בעולם הזה אף על פי שהוא זמן שליטה לחיצונים, כמו שפונה זו היא באמת שלמות מצות הסכה. 'אמר הקדוש ברוך הוא הוא קיים מצות סכה', כלומר הוא כון להחליש כח המקטרגים והחיצונים, משום הכי מדה כנגד מדה 'אני מסך עליו' וכו', דהינו הקדשה תהיה סוככת עליו שהחיצונים לא יקטרגוהו. (פר אמור)

מועד לכל חי

רבי חיים פאלאני זצ"ל

סגלת הסכה לאריכות ימים

סכה דומה צורתה לאות ב, והעולם דומה לב', והתורה מתחלת בב', וכיון דהסכה מרמז לתורה, משום הכי שעור גבהה עשרים אמה, דהינו מאה עשרים טפחים, כנגד שלשה פעמים ארבעים יום שנתנה תורה, ושני חזיו של משה רבנו עליו השלום, ורחבה שבועה נגד שבועה רקיעים, כך מצאתי (קמח סולת קג), ולפי זה אתי שפיר דאחר גמר מצות סכה תכף ומיד מתחילין בכראשית, דהוא מענינא דסכה, ברחמיה יבנה בית [וכו'].

ולעניות דעתי נראה לומר דהסכה דומה לב', שהב' יש לה שלשה ווין גימטריא שמונה עשרה, והוא על דרך שאמרו בזר הקדוש סדר פנחס (ח"ג רנה): על הפסוק (איכה ד ט) 'אשר אמרנו בצלו נחיה בגוים' על צל סכה אשר סגלתה להאריך ימים [וכו'], יעין שם,

כי נראה בהדיא מדברי הזר הקדוש כי על ידי המצוה הזאת אגוני מגנא להיות לנו חיות הנפש, בהיותנו מסתופפים תחת צלא דמהימנותא וכו' נחיה בגוים כמבאר. אם כן בא הרמז להיות הסכה דומה לב', שיש בה שלש ווין גימטריא ח"י, כי בזכות קיום מצות סכה יש לנו חיים ארבים.

והוי ממש דומה הסכה לתורה, שהיא מתחלת בב' כמו שכתב מוהרי"ל, שכן מצינו שסגלת התורה 'כי היא תייד וארץ מייד' (דברים ל ט), וכדתניא בפרק ששי דאבות (מ"ח) גדולה תורה שהיא נותנת חיים לעושיה בעולם הזה ובעולם הבא. (ס"ו ט)

שמן המאור

רבי מנצור בן שמעון זצ"ל

התנאים בהם יכול להורות גם מי שאינו משבט לוי או יששכר

נראה לבאר את סמיכות הפסוקים, בהקדים את הגמ' ביומא (כז), לא מצאנו תלמיד חכם שמורה הוראה בישראל, אלא משבט לוי או משבט יששכר. משבט לוי שגאמר "יורו משפטך ליעקב" (דברים לג, ט), ומשבט יששכר שגאמר "ומפני יששכר יודעי בינה לעתים לדעת מה יעשה ישראל" (דח"א יב, לג).

והקשה מהרש"א, מהגמרא בסנהדרין (צא) שדרשה את הפסוק הגאמר על דוד "וה' עמו" (ש"א טז, יח), "שהלכה כמותו בכל מקום". והלא דוד משבט יהודה ומורה הוראות? (עי' גם ברכות ד. ועירובין נג). ותרץ שדוד היה מלך, ומלך יכול להיות מורה הוראה אף שאינו משבט לוי או יששכר.

עוד תרצו המפרשים (עי' מכתב לחזקיהו' לרבי חיים חזקיה מדיני, יומא שם), שדברי הגמ' ביומא, שרק מי שבא משבט לוי או יששכר יכול להורות, נאמרו רק על 'צורבא מרבנן' (כלשון הגמ' שם), והינו בחור צעיר, אבל אדם גדול, יכול להורות אף אם אינו נמנה על שבט לוי או יששכר.

וכזה יש לבאר את סמיכות הפסוקים, תחלה אמר "תורה צוה לנו משה" שהיה משבט לוי ולכן זכה להורות לישראל הוראות (תורה' מלשון 'הוראה'). ומוסיף הפסוק, שאין לטעות שרק מי שהוא משבט לוי יכול להורות, אלא יכולה ההוראה להיות "מורשה" לכל "קהלת יעקב", וזאת בשני תנאים. הראשון, "ויהי בישרון מלך", שמלך יכול להורות אף שאינו משבט לוי או יששכר. והשני, "בהתאסף ראשי עם", הינו מי שהוא כבר מראשי העם ואינו בחור צעיר, שיוכל להורות. ובתנאים אלו,

"יחד שבטי ישראל", כלומר, כל אדם, מכל שבט ושבט שבישראל, יכול להורות הוראות. (באדיבות 'מכון חכמי ספרד' נתיבות)

ידיו רב לו ועזר מצריו תהיה (לג ז)

גבעת פנחס

רבי פינחס ביליצר זצ"ל

מעלת האדם יותר מהמלאך

ושמעתיו מאבא מארי הגאון הקדוש ז"ל שפרש, על פי מה שכתבו הספרים הקדושים דמעלתו של אדם הוא גבוה מן המלאך, יען שלאדם יש יצר הרע והוא כובשו. ומעתה זה שאמר גם כאן **ידיו רב לו**, ומאי טעמא ידיו רב לו והוא במדרגה גדולה כל כך, על זה אמר מפני **שעזר מצריו תהיה**, והינו צריו הוא היצר הרע המה לו לעזר שיוכל להתנשא על מדרגת מלאך.

מעטי צדיקים

מסירות נפש לבניית הסכה

מסירות נפשו של הרה"ק **השפע חיים** זיע"א לכל מצוה היתה לאין שעור, ספר החסיד ר' אברהם בער פריינד פי בתקופת כהנת הרבי בקלויזנבורג, היה נוכח בחצר קדשו לפני חג הסוכות עת בנה את סכתו.

"רציתי" בכל מאדי לסייע והצעתי שאני אעלה ואטפס לראש הסכה, הרבי ימסר לי את הסכה, ואני אסדרם למעלה בראש הסכה, אף הוא סרב ואמר, "אני אעלה לראש הסכה, ואתה תמסר לי את הסכה ואני אסדרו".

אמרתי, "רבי, ספנה גדולה יש בדבר", כי הסכה גבוהה היתה ומעמדי הסכה היו עצים דקים, אף דברי לא הועילו מאומה, הרבי עלה בעצמו לראש הסכה, ואני מסרתי לו סכה כדי שייסדרם.

הרבי הלך במרוצה על מעמדי הסכה הדקים, בראותי זאת אחזתני רעדה לבל יאנה לו כל רע ואמרתי בשנית, "רבי, ספנה רבה יש בדבר", אף הוא לא שת לבו והמשיך במעשיו תוך כדי הכרזה בהתלהבות עצומה, "לשם מצות סכה", "לשם מצות סכה".

"אינני מספר אות או מופת, רק את מסירות נפשו עבור כל מצוה או מנהג ישראל, מי שהסתובב אצלו בימים ההם יודע, כי פשוט ידים ורגלים על

הארץ בעת התפלה לא היה דבר זר אצלו כלל וכלל". (בחצרות החיים)

משמים שמרו מאתרוג גנוב

ימים אחדים לפני החג, הציע איש אחד להרה"ק **רבי פנחס מקאריץ** זיע"א לרכש מידו אתרוג מידר, החסידים שבחנו את האתרוג נמנו ונגמרו שאין כמותו ליפי, והביאוהו לרבי פנחס להתבונן בו.

לפתע נפל האתרוג מידו הקדושות של רבי פנחס ארצה ונפסל, האיש שהביא את האתרוג נבהל, אף החסידים הרגיעוהו באמרם, "אל דאגה, אין ספק כי הרבי ישלם לך את מחירו".

לפתע הרעים עליו רבי פנחס בקולו, "משמים לא נתנו לי לברך על אתרוג גנוב", כששמע זאת היהודי אחזו רתת ובהלה, והודה כי גנב את האתרוג מסוחר פלוני, רבי פנחס שלח לקרא לאותו סוחר, ושלשל לידו את דמי האתרוג. (אמרי פנחס על פי נפלאות רבי פנחס מקאריץ)

ארבעת המינים בגטו קראקא

בליל י"ד תשרי ערב חג הסוכות, ישב **רבי יהושע מנדל הערנברג** זצ"ל

בעל **דבר יהושע** בתוככי גטו קראקא, ועסק בקליעת האגד עבור ארבעת המינים שהשיג בדרך לא דרך, והיה מהיחידים בגטו שהיה ברשותו ארבעה מינים משלו.

מרב היותו שקוע בהכשר המצוה, לא שת לבו שחלון חדרו פתוח והאור בוקע למרחוק, והיה זה נגד החק שמטעמים בטחוניים חובה להאפיל את הבתים, לא עברה שעה מעוטה, והנה לנגד עיניו קצין גרמני חמור סבר, שעלה לביתו על מנת להענישו כדבעי.

בראותו את הדרת פני האיש היושב ממולו, שכלל אינו שם לב למתרחש סביבו ועוסק בדברים נשגבים מבינת נכרי, העלה פנים חדשות ומסבירות ובקש בעדינות מרבי יהושע שיאיל בטובו להסביר פשר הדבר ומעשהו.

רבי יהושע מנדל ענה לו כרצונו, ובאר היטב את מצות החג וענין קליעת המינים, כשסיים להשמיע את הלכות החג הודה לו הקצין נרגשות והוסיף לאמר, "אם תזדקק פעם לטובה כלשהיא, אל תהסס לפנות אלי". (מרכיבי תורה מעולם החסידות)

הקדמה נעלמה

שמעתיו מידיו ר' שמואל לודמיר, כי מדי שנה לפני חג הסוכות היה

משה, אך הוא ענה, "הלא יש לך אך ששמו משה", וכמוכן תמיהתי גדלה עוד יותר.

מספר שנים חלפו, מלחמת העולם הארבעה עשרה, ואני אחרי חתנתי משמש כשוחט ובדק בבאטור, אותה תקופה גזרה ממשלת הונגריה האנטישמית על היהודים להתגייס לצבא ולשרת בפלגות של עבודות כפייה, בהם הכרחו לעבד בפרך ובתנאים קשים תחת מפקדים שונאי ישראל, ורבים מצאו שם את מותם.

כשקובלתי פקדה להתייצב לצבא, טכסתי עצה מה לעשות כדי להשתחרר מתחת ידם, ועלה בדעתי לקחת את התעודות של אחי משה שהיה גדול ממני ופטור מגיוס, ולהשתמש בהם על שמי.

מאחר ואחי היה קשיש ממני בתשע עשרה שנה, הוא היה בן ארבעים ושבע שנה ואני רק בן עשרים ושמונה, נפר היה בברור על התעודות שאינם שלי וחסשתי שלא יאמינו כי אני בעל התעודות.

משלא יכלתי להשית עצות בנפשי כיצד להמלט מתחת ידם, בקשתי מאבי שהתגורר בסאטמר להכניס אל הדברי יואל, להזכיר לפניו את הענין, ולשאל לחות דעתו הקדושה כדת מה לעשות.

הרבי ענה כי מאחר ולא ראה את פני זמן רב, רצונו שאבא אצלו, ואבי השיב כי כיום הצרות התרבו והדרכים בחזקת סכנה גדולה, וקשה לצאת באלה מסעי מהתם להכא, אך הרבי צוה שאבוא בערב שבת קודש אחר הצהריים, ולא יאנה לי כל און.

עשיתי כבקשתו ובאתי לסטמאר סמוך לכניסת שבת חנכה, בליל שבת הלכתי לבית מדרשו, ואחר התפלה פאשר עברתי לפניו ונתתי לו שלום, עיניו הקדושים נלכח ביטו על פניי ומיו ושמאל ועל כל עבר, והיה נפר על פניו הקדושות שהוא שבע רצון מאשר ראו עיניו.

אחר השבת נכנסתי, והרבי אמר כי טוב בעיניו שאקח את התעודות של אחי משה ואין מה לדאג, באשר גוי לא מבדיל ביהודי בעל זקן בין מבגר לצעיר, עשיתי פאשר נצטויתי, והלכתי עם התעודות של אחי.

במקום עמדו רבים מאחינו בני ישראל, בהם רבי יחזקאל שרגא וינגרגר

ואמר את דברי תורתו, החלו גשמים עזים לרדת עד שכל הנוכחים נשטפו מהמים הזורמים אל תוך הסכה, אך רבי שמואל אבא לא פסק מלומר תורה.

מרגע לרגע התלהב רבי שמואל אבא יותר ברב התלהבות דקדושה באמירת דברי אלקים חיים, עד שקרקעית הסכה התמלאה מים והגשם ירד בשצף גם על הרבי, אז קם הרבי מכסא קדשו וזעק בקול, 'מים רבים לא יוכלו לכבות את האהבה' (שיר השירים ח ז), באותו הרגע התפזרו העבים, הגשם חלף הלך לו, והשמש החלה לזרח. (להב אט)

כמסמר נטוע בסכה

בקיוביטורס נפש דוד, אשר כתב רבה של פוניבז' **ירושלים רבי אליהו דוד רבינוביץ תאומים** זצ"ל, האדורת באחרית ימיו כדברי הדרכה לצאצאיו, הוא מספר על הנהגתו במצות סכה.

"מצות סכה היתה חביבה עלי עד מאד, כל קר וכל רוח לא הרפוני ולא גרשוני מן הסכה אשר היתה לי ענג רב לא תאר, בשבתי בה תמיד לילה ויום בלי הרף, וכמסמר נטוע הייתי בה.

אמנם חומרא זו לישב תמיד בסכה, למדתי מאבי רבי בנימין רבינוביץ זצ"ל שהחמיר על עצמו מאד בזה. בשנתו האחרונה היה קר גדול בסכות, והוא ישב בסכה כשרגליו עטופות בכרים וכסתות כדי שלא יצטנן, הגם שעל פי דין היה פטור". (אוצר המועדים)

ליפא באושפינזא דמשה

ספר ר' חנניה יום טוב ליפא שוורץ מירושלים עיר הקדש, פאשר למדתי בישיבתו של הרה"ק **הדברי יואל מסאטמר** זיע"א, נהגתי ללכת לבית מדרשו ולהסתופף בצלו בעת עריכת שלחנו הטוור.

בימי חג הסכות, היה הדברי יואל עורך את שלחנו עם החסידים בכל יום, בשעה זו היו מזמרים את החמש עשרה 'שיר המעלות', כשהרבי מכבד את החסידים שנקראו בשם האושפינזין של אותו יום לזמר את המזמורים.

ביום אושפינזא דמשה רעיא מהימנא, כבד אותי הרבי בזמר, תמהתי לסבת הדבר כי הרבי ידע היטב שאין שמי

סוחר האתרוגים ר' בערל לודמיר מחפש אחר האתרוג המהדר ביותר שהיה ברשותו, ושולח אותו עם בנו ר' מאטיל אל הרה"ק **רבי ישראל מהוסיאטין** זיע"א.

באחת השנים הסחורה היתה מאד חלשה, ועם כל השתדלותו למצא אתרוג יפה, היה על האתרוג המהדר נקדה נראית לעין שאותה לא הצליח להוריד, ובלידת בררה שלח לרבי את האתרוג.

כשהביא את האתרוג לגבאי ר' קלמן שאול, הוא הביט בו והבחין מיד בנקדה, משהביע את פליאתו התנצל ר' מאטיל שזה האתרוג הכי מבחר שהיה בנמצא השנה, והגבאי ארז אותו והכניסו לפני ולפנים.

בהגיע החג הקדוש הלך ר' מאטיל כדרכו להתפלל תפלת יום טוב אצל הרבי מהוסיאטין, עם בואו נגש אליו ר' קלמן שאול והראה לו את האתרוג של הרבי באמרו, "תסתכל עליו ותחפשי".

חפשי ר' מאטיל אחר הנקדה המכרת לו מתמול שלשום, ולא מצאה, ור' קלמן שאול ספר, כשנכנסתי הבקר לחדר הרבי אחר שברך על האתרוג בסכתו ואחר הנענועים, כדי להוציאו לחסידים שבקשו לברך על אתרוגו של הרבי, הסתפלתי על האתרוג וראיתי שהנקדה שאיניו לפני החג, נעלמה. (נר ישראל)

גם ידיד טופף מים

בליל ראשון של סכות נכנס הרה"ק **רבי אברהם יעקב מסדיגורא** זיע"א עם בניו וחסידיו לסכה, אך הגשם נתף ארצה ללא הפוגות עד שהבינו כי לא נותרה בררה ועליהם להכניס אל הבית, כשאמרו זאת לפני הרבי, הוא הזכיר את המובא בגמרא (סוכה נח:), 'משל לעבד שבא למזג כוס לרבו ושפף לו רבו קיתונו בפניו'.

נענה בנו הרה"ק **רבי ישראל מסדיגורא** זיע"א ואמר לאביו, "הלא יתכן לעתים שגם ידיד ישפף על רעהו ספל מים, דרף חבה ורעות", מיד אחר דבריו אלו חדלו הגשמים, והרבי ישב בסכה בנחת ובהשקט במשך כמה שעות. (אור ישראל)

מים רבים לא יכבו

בעת שישב הרה"ק **רבי שמואל אבא מזיכלין** זיע"א בסכתו בסעודת היום

הרופא ברגלו והכריז בכעס רב, "תמיד הוא מעולל לי דברים כאלו".

סיים רבי יחזקאל את ספורו ואמר, "ראו נא, רשעים אפלו על פתחה של גהנום אינם חוזרים בתשובה, למרות שהרופא נוכח במופת אחר מופת, וראו בעיניו נסים ונפלאות, רק זעם על הרבי ולא שב בתשובה".

כעבר יומים בשעת ההקפות, הגיע אל היהודי מויז'ניץ מברק מביתו שבהושענא רבה כאשר סגן הרופא נקה את אזן בנם כהרגלו, התפוצצה המכה באזן וכל המגלה יצאה, הוטב לילד, והוא יצא מקלל סכנה. הוא מהר לספר זאת לרבי שאמר, "מוטב יהיה לשנינו, אם לא תספר ולא תדבר מאומה מכל מה שהיה". (רבינו הקדוש משינאווא)

קריאת התורה תחת פגזים

ספר ר' ברוך רייכמן מירושלים, כי בשמחת תורה תש"ד שהיה עם רבי יצחק שלמה אונגר זצ"ל ועוד ששים בחורים בכפר סואיו שבהונגריה בו שלטו אז הגרמנים, ובכפר טשאבא הסמוך שלטו אז הרוסים ולחמו אלו עם אלו, כשהפגזים עפים מכל עבר.

בהוראת המפקד שכבו כלם בתוך קני תירס, לבם רועד מפחד וחייהם תלויים על חוט השערה, אף רבי יצחק שלמה על משמרתו עומד, הוא אלתר קרש מתאים, הניח עליו ספר תורה שהחזיק עמו, ויצא בקריאה, "אחי היקרים, שמחת תורה היום, כהן קרב יעמד".

כל ששים הבחורים עלו לתורה בשנה ההיא, כשרבי יצחק שלמה עומד וקורא, ספר תורה זה החזק בידי רבי יצחק שלמה עד אחר ההצלה, הוא שמר עליו כעל בבת עינו והיה יקר וחיביב עליו מאד.

לימים כשעלה לארץ ישראל ונתמנה לרב בדיר יאסין, פיוס גבעת שאול, לא היו ספרים בביתו מחמת גדל הלחץ זו הדחק ששרר בביתו, והוא נאלץ למכרו כדי לרכש בדמיו שלחן ערוך, להורות לעם ה' דבר ה' זו הלכה, ובתורתו יהיה יומם וילילה. (פארית ב)

קבע, ומן הדין שיזכו לדירת קבע משלהם". (הפני מנחם)

ענת אגידת הושענות

באתד מימי חל המועד סכות, הגיע אל הרה"ק רבי יחזקאל משינאווא זיע"א יהודי מהעיר ויז'ניץ לבקש רחמים עבור בנו, הילד הכניס לתמו עדשים לתוך אזנו ולא הצליח להוציאם, הוא לא ספר זאת לאיש עד שהם תפחו מהחם והלחות והציקו לו מאד, הרופא שבדק אותו קבע כי העדשים כבר עלו לקרבת המוח, ואפלו נתוח ראש כבר לא יועיל.

בליל הושענא רבה כאשר אגד רבי יחזקאל את הושענות, זמן ידוע כעת רצון מיחדת ומסגלת, בא האיש בזעקה גדולה וקרא לישועה, הרבי התענין האם מטפלים בילד, והאיש ענה שלמרות שהרופאים התאשו מחייו, מגיע סגנו של הרופא ומנקה לו את האזן מדי יום.

פתח הרבי וספר, מעשה באדם שהתפתחה מרסה בחלל חטמו וכבר הגיעה עד מוחו, הוא נסע לגדולי טובי הממחים, לוינה ולברלין ועד לשטוקהולם הגיע, אך כל הרופאים התאשו מלמצא תרופה למכתו.

בשובו לביתו מיאש וחולה, יעצוהו ידידיו לנסע לבעלזא אל הרה"ק רבי שלום מבנלזא זיע"א, חשב האיש שבמצבו אין מה להפסיד, וקם ונסע לבעלזא, להפתעתו, הורה לו השר שלום לנסע ללמברג היא לבוב, ולהבדק אצל דוקטור רפפורט.

חשב האיש אם היה מברכני, ניחא, אבל לנסע לרופא אלמוני, הלא הייתי אצל טובי הממחים בעולם והם לא מצאו מזור למחלתי, לבסוף נמלך בדעתו שאין לו מה להפסיד, נסע ללמברג, והתקבל במרפאה של דוקטור רפפורט.

משספור על המרסה שהתפתחה בחטמו, הורה לו הרופא להרים את ראשו, והוא לקח מכשיר ונתן להתבונן בעמק אפו של החולה, באותו הרגע התפוצצה המרסה, וקלוח אדיר של מגלה ודם שטף את ראש הרופא ואת מלבושיו.

רגז הרופא ושאל בכעס, "מי שלח אותך לכאן", והאיש המפתע מהצלתו הפתאומית השיב, "הרבי מבנלזא", רקע

זצ"ל הי"ד אב"ד פאיע, האיש שעמד לפני הביא גם הוא תעודות של אדם אחר, הרבה יותר מבגר ממנו, אף הרשעים הבחינו שהוא נראה צעיר יותר, וצחקו עליו כי הוא מנסה להשתמט מהצבא, לא הועילו טענותיו, והוא נלקח בעל כרחו לשירת את הצבא.

כמיובן שאחזתני פחד ורעדה ואברי דא לְדא נקשן, כאשר הגעתי לפניהם והגשתי את התעודות, הסתכלו בהם שוב ושוב והביטו עלי בעין בוחנת משני צדי פני, בדיוק באותן המקומות שהרבי הסתפל עלי בליל שבת קדש.

לשמחתי האמינו שפנים הדברים, שמי משה ואלו תעודותי, וזכיתי לצאת מהמקום לחפשי, ברקבת לביתי פגעו בי כמה קציני צבא, ודרשו לראות את התעודות, הגשתי את התעודות, והם טענו שהם לא שלי וכי אני נראה צעיר יותר, אמרתי שזה עתה באתי מהצבא, שם הסכימו אחר בדיקה כי אני בעל התעודות.

לפתע הגיע למקום קצין וזרז את חבריו, באמרו שעליהם להזדרז להמשיך בדרכם, אחד מהם סטר על פני באכזריות, דבר מצוי באותן השנים, והגעתי לביתי בשלום, אז הבנתי למפרע מדוע הרבי כבד אותי לזמר 'שיר המעלות' ביום אושפיזא דמשה.

אחר זמן נערכה בבאטור שמחת הנשואין של הרב ממוזשאי, והלקתי לקבל פני קדשו של הדברי יואל שהופיע לפאר את השמחה, משך אותי הרבי פנה אלי בבדיחותא, "מה שלומך משה", לצד הרבי ישב חתנו הרב מסעמיהאלי זצ"ל, והוא תקן אותו ואמר, "זהו ליפא ולא אחיו משה", והרבי ענה, "וכי לי אתה מספר איך קוראים לו". (המאורני חיל, תורת התמרים)

מן הדין שיזכו לדירת קבע

במוצאי שמחת תורה, סייעו שני בחורים בפרוק סכתו של הרה"ק הפני מנחם זיע"א, הרבי הודה להם וברכם שיזכו בקרוב להקים בית בישראל, וזמן קצר לאחר מכן נושעו במציאת זוגם. כשבאו להודות לרבי, הוא התבטא ואמר, "הם גרמו להפגס מדירת עראי לדירת

סוכות

הרופא לכל תחלואיני

תחילה לא ייחסו ההורים, ר' אביגדור ענדין ואשתו, חשיבות מיוחדת לתלונותיה של בתם הקטנה שחזרה ואמרה שוב ושוב כי ראשה כואב עליה מאוד. הימים היו ימי ערב חג הסוכות, וההורים, אנשי ירושלים של מעלה, עסוקים היו מאוד בטרדות ההכנות לחג.

ר' אביגדור התרוצץ בשווקים ובחנויות בחיפוש אחר ארבעת המינים מהודרים כראוי. את הלולב והאתרוג שהצליח בדי עמל וביגיעה לרכוש בכסף מלא, העלה והביא אל אחד ממורי הצדק שישבו בחורבת רבי יהודה החסיד והשיבו דבר ה' זו הלכה. הרב הביט בעיון רב ובחן את הלולב והאתרוג בכל צדדיהם וקבע כי הם למהדרין מן המהדרין, פרי הארץ לגאון ולתפארת.

מלבד זאת היה ר' אביגדור עסוק שעות רבות בבניית סוכתו על תילה. החל ממוצאי יום הכיפורים היה עוסק במלאכה קדושה זו. דפנות עץ היו לו, ירושה מאבותיו, ועבודה רבה של דפיקת מסמרים וחבור הדפנות נכונה לו. אחרי שהסוכה כבר עמדה, מחוזקת ועשויה היטב, היה ר' אביגדור רוכש מהערבים ענפי עץ דקל ארוכים ורעננים והיה מכסה את סוכתו כראוי לה.

גם אשתו של ר' אביגדור עזר כנגדו הייתה. מלבד שהייתה נוטלת חלק בראש בהתקנת הסדינים הלבנים אותם היו מותחים ותולים על הדפנות לנוי סוכה, אף הייתה מפליאה לעשות במיני קישוטים עשויים נייר צבעוני, שושנים ופרחים, כמנהגם של בני ירושלים. כמובן שאשתו של ר' אביגדור הייתה טרודה מאוד גם בהכנת מיני המאפים והתבשילים לכבוד יום טוב, בשר ודגים וכל מטעמים.

הן לאבא והן לאמא לא הייתה סבלנות יתירה לדבריה של הילדה שלא הפסיקה לומר כי אין היא חשה בטוב. סבורים היו כי מכיוון שאלו הם ימי דפגרא, מבקשת הילדה למשוך את תשומת לבם של הוריה העסוקים. כיון שכך פטרו אותה בדברים של מה בכך ואמרו לה כי אם היא תשכב במיטתה - עד מהרה יעברו לה כל המיחושים והיא תרגיש היטב.

הילדה שהרגישה כי הוריה עסוקים

בטרדות החג עשתה כמאמר הוריה, אך היא הרגישה שאין היא מסוגלת יותר. חלפו שעות וגם ר' אביגדור ענדין ואשתו ראו כי המצב אינו שפיר. הם עדיי לא נבהלו וסברו כי מדובר במחלת ילדות שבאה משינויי האקלים וכתוצאה מתקופת המעבר בין הקיץ לחורף.

האמא עזבה את עיסוקיה הרבים, הכינה לילדה הכאובה כוס תה מהביל עם דבש מתוק ונתנה לה לשתות. כוס התה פעלה את פעולתה והילדה נרדמה.

בליל התקדש החג, כשכל בני ירושלים נהרו לסוכותיהם, גם בני משפחת ענדין ביקשו לצאת לסוכתם הנאה והמושקעת, אולם בתם הקטנה לא הייתה מסוגלת לעמוד על רגליה. בשלב הזה, פניה החיזורות העידו כמה עדים כי אין אלו תלונות שווא אלא יותר מכך.

ר' אביגדור עזב את שולחן החג ויצא להזעיק עזרה. הוא מיהר ללכת אל הרופא היהודי שהיה עובד בבית החולים 'משגב לדך' והזמינו לבוא באופן דחוף לראות את הילדה הקטנה. הרופא, ללא אומר ודברים, נענה לבקשת ר' אביגדור ויצא אל עבר בית משפחת ענדין. לאחר בדיקה ממושכת הרצינו פניו של הרופא והוא אמר: הנה לכם שיקויי רפואה עבור הילדה, תנו לה בכל תחילת שעה עגולה כפית אחת מהבקבוק, ומחר בצהריים אחזור ואבוא שוב לביתכם כדי לראות האם התרופה מועילה.

בלב כבד הודו בני משפחת ענדין מהרופא, והם ניסו להמשיך בסעודת החג, אך ללא הצלחה מיוחדת. המאכלים הוגשו במהירות זה לאחר זה ור' אביגדור שתמיד היה נוהג לשורר בקול נעים וברנן משירי החג, היה תפוס במחשבותיו, מהרהר על בתו הקטנה שלא טעמה טעם חטא והנה היא שוכבת במיטתה חולה וכאובה.

בדיוק בשעה בה נקב הרופא הוא אכן חזר והגיע לבית המשפחה. הרופא נכנס בצעדים זריזים, בדק את הילדה ומדד את חומה. פניו לא בשרו טובות כשהוא אמר: חומה של הילדה עלה מאוד והיא חולה אנושה. אם בשעות הקרובות ירד חומה לרמה סבירה - יש תקווה כי היא אכן תבריא, אך אם החום לא יירד... הרופא שתק ולא המשיך לומר את אשר על ליבו.

דברי הרופא היו ברורים היטב. האמא

לקחה ספר תהלים, התיישבה על יד מיטת הילדה והחלה לבכות ולומר מזמורי תהלים. האבא האומלל, ר' אביגדור, לקח יוזמה ורץ אל הכותל המערבי, שהיה מרחק הליכה מביתו. עם הגיעו אל הכותל המערבי החל גם האבא לבכות בקול ולהעתיר לפני אבינו שבשמים שיעזור ויגן ויושיע לבתו הקטנה שחייה מוטלים בסכנה של ממש.

במשך שעה ארוכה התפלל האבא כשהוא מבקש לקרוע את גזר דינה של הילדה הקטנה. גם האבא אמר מזמורי תהלים בכוונה עצומה ובהתרגשות רבה, יודע היה כי חרב חדה מונחת על צווארה של בתו אך הוא לא התייאש מהרחמים.

לפתע ננער האבא וחשב: שמא זקוקים לי בבית?! שמא מצבה הורע ועלי להיות סמוך אליה בשכבה על ערש דווי?! בלב כבד סגר ר' אביגדור את ספר התהלים, נשק לאבני הכותל, והחל מהלך אחורנית כדרכם של בני ירושלים הנוהגים כבוד ויקר בשריד בית מקדשנו ותפארתנו.

בצעדים מהירים עשה ר' אביגדור את דרכו אל ביתו, אך לפתע הוא נעצר באחת. לנגד עיניו הוא ראה את ביתו נאווה קודש של רבה הנודע של ירושלים, הגאון רבי יוסף חיים זוננפלד זיע"א. באותו רגע הוא חשב לעצמו: הרי חז"ל כבר מורים לנו דרך ואומרים במסכת בבא בתרא (קטז): דרש רבי פנחס בר חמא: כל שיש לו חולה בתוך ביתו, ילך אצל חכם ויבקש עליו רחמים. אף אנכי יש לי חולה בתוך ביתי, ועלי ללכת אצל חכם ולבקש עליו רחמים.

ובמחשבתו, אומר ר' אביגדור לעצמו: מי לנו חכם כרבינו הגדול הנודע כחכימא דיהודאי, והנה נזכר ר' אביגדור בסיפור נאה שהיו מספרים בני ירושלים על תקופה זו של ימי שחרותו של רבי יוסף חיים זוננפלד בלומדו בישיבה הרמה בעיר פרשבורג, אצל רבו הגדול הגאון הכתב סופר זיע"א.

מעשה וקושיא עצומה עלתה על הפרק בישיבה. כל התלמידים השקיעו את ראשם ורובם בסוגיה החמורה שנידונה, אולי ויעלה בידו של מי לפרק ולתרץ את קושיה זו. כמה ימים עברו ועדיין לא היה בנמצא נגר ובר נגר' שיהיה בכוחו לפרק את הקושיה ולתרץ אותה כהוגן.

הכתב סופר עמד על תלמידיו וכיוון אותם

מילתא עבורי, שהקב"ה זימן פסוק זה לפי בדיוק כשאתה נכנסת, כדי להודיעני שלבתך תעלה ארוכה והיא תבריא לגמרי בעזרת השי"ת, ואכן כך היה.

(תפארת בני' לרה"צ רבי בונם יואל טויסיג, האדמו"ר ממטרסדורף זצ"ל, ח"א עמ' תצא, המספר כי שמע זאת מר' שמעון ענדין, בנו של בעל המעשה ר' אביגדור ענדין)

בדרך אפשר ניתן אולי לפרש כי כוונה עמוקה הייתה טמונה בכך שרבי יוסף חיים זוננפלד קיבל פסוק זה בדווקא כרמז על הרפואה העתידה, כי מ'בד שיש בפסוק זה את עצם העניין של רפואה, הרי שפסוק זה קשור במיוחד לימי חג הסוכות. שכן מקרא מלא הוא (תהלים קג ג): "הַסֵּלַח לְכָל עֲוֹנוֹתֵי הַרְפָּא לְכָל תַּחֲלָאִיכִי, וּפִירְשׁוּ הַרְהִי"ק רַבִּי אֶלְתֵּר יִשְׂרָאֵל שִׁמְעוּן מְנוּבּוּמִינֶסֶק זִיעִ"א בִּסְפָרוֹ תַּפְאֶרֶת אִישׁ' בְּהַקְדָּם מֵה שְׁנֵאמַר בִּפְסוּק (דברים ה טז): 'פָּבַד אֶת אֲבִיךָ וְאֶת אִמְךָ כַּאֲשֶׁר צָוָה ה' אֱלֹהֶיךָ לְמַעַן יֵאָרִיכוֹן יְמֵיךָ וְלְמַעַן יִיטֵב לְךָ עַל הָאֲדָמָה אֲשֶׁר ה' אֱלֹהֶיךָ נָתַן לְךָ'. כי הנה בתורת הקבלה מבואר, שראש השנה הוא בחינת 'אב' ויום הכיפורים הוא בחינת 'אם' ועל זה הוא שאמר הכתוב שעל ידי ראש השנה ויום הכיפורים, הוא עניין כיבוד אב ואם, יכול אדם לזכות לברכה של 'למען יאריכון ימיו' - "יאריכון" הוא לשון ארוכה ומרפא, "ימיו" הוא רמז לחג הסוכות, שבו נאמר (ויקרא כג מב): 'בַּסֻּכּוֹת תִּשְׁבּוּ שִׁבְעַת יָמִים, שֶׁכֵּן אֱלוֹ הַיָּמִים שֶׁל חַג הַסֻּכּוֹת מְסוּגִלִים בִּיּוֹתֵר לְרִפּוּאֵת הָאָדָם.

ועל ימי הסוכות הוא שרמזו חז"ל במה שאמרו (מגילה יז): אמר רבי אחא: מתוך שנחנה מילה בשמינית, שצריכה רפואה, לפיכך קבעוה בשמינית, ו'שמינית' הוא רמז לחג הסוכות, שהרי יום שמיני עצרת הוא תשלומים של יום הראשון.

ומעתה זהו שאמר הכתוב: 'הסולח לכל עוונתי' - שהוא עניין יום הכיפורים, כי ביום הזה יכפר עליכם מכל חטאתיכם לטהר אתכם, הרי שמיד לאחר מכן בא 'הרופא לכל תחלואיכי' שהוא רמז על הרפואה שיש בחג הסוכות, שהוא רפואה שלמה בנפש ובגוף.

ואפשר להוסיף בזה רמז נאה בלשון מטבע שטבעו חכמים בסדר התפילה 'סומך נופלים ורופא חולים', כי הנה 'סומך נופלים' מרמז על חג הסוכות, אשר הרחמן הוא יקים לנו את סוכת דוד הנופלת, ובזמן זה יש את הסגולה המיוחדת של 'רופא חולים' להמשיך רפואה לכל החולים בבריות גופא ונהורא מעליא.

מזמורי התהלים, והוא אכן המתין עד שרבי יוסף חיים סיים לאומרם.

רבי יוסף חיים נפנה אל אורחו ואמר לו: ר' אביגדור, חג שמח! רואה אני בך שאתה ממנהר ועצוב ואין דעתך מיושבת עליך. מה אירע לך? וכי אין אתה יודע שמצווים אנו לשמוח בשמחת החג?!

לשמע דברים אלו פרץ ר' אביגדור בבכי מר ושטח בפני מרן את דבר מחלתה של בתו הקטנה ואת דברי הרופא עליה. ר' אביגדור סיפר לרב כי הוא רץ להתפלל בכותל המערבי ואין הוא יודע מה עלה בגורלה של בתו, וזו הסיבה שהוא נראה עצוב וקצר רוח. עתה מבקש הוא מהרב שיואיל לכוון בתפילתו גם עליה ולבקש רחמים לרפואתה השלימה בתוך שאר חולי ישראל.

האיר רבי יוסף חיים את פניו לר' אביגדור ואמר לו בעדינות וברוך: תנוח דעתך עליך, ר' אביגדור, לפי שבטוח אני לחלוטין בעזרת השי"ת כי החום של בתך ירד והיא עתידה להבריא במהרה. הסר דאגה מליבך ובטח בישועת השם הקרובה לבוא.

לאחר שר' אביגדור לחץ בהתרגשות רבה את ידי רבי יוסף חיים הוא עזב את סוכתו ומיהר אל ביתו. כבר בהיכנסו לביתו קידמו אותו בני הבית בתרועות גיל ושמחה ובישרו לו, כי באותה השעה בה הוא לא היה כאן, התרחש מפנה מוחלט במצבה של הבת החולנית וממש לפני שעה קלה החל החום לרדת והילדה החלה מתאוששת.

הציץ ר' אביגדור בשעונו, מבקש לדעת את השעה המדויקת בה החלה ההשתפרות של הבת, והוא נוכח כי המהפך חל בדיוק בשעה שהוא היה בסוכתו של רבי יוסף חיים.

שמח ר' אביגדור מאוד על הברכה המיוחדת שקיבל ועל ההבטחה המפורשת שהתגשמה כה מהר, אך בסתר ליבו תמה מאוד ושח לעצמו: מנין אכן ידע רבי יוסף חיים לומר לי בנחרצות ובדיוק נמרץ כי החום החל לרדת וכי הילדה מתאוששת.

לאחר שהתעשת ר' אביגדור מהפתעה הראשונית, הוא חזר במהירות אל סוכתו של רבי יוסף חיים ובישר לו את הבשורה המשמחת, כשהוא מודה לו על ברכתיו שעשו פרי ואף אמר לו כי בדיוק באותם רגעים בהם הוא היה בסוכה כאן, חל השיפור המופלא.

הרגיש רבי יוסף חיים בפליאתו של ר' אביגדור והסביר לו בניחותא: דע לך שבאותו הרגע בו נכנסת אל סוכתי וראית אותי אומר מזמורי תהלים, בדיוק אחזתי באמירת הפסוק 'הרופא לכל תחלואיכי', והיה זה סימנא

לחזור ולהגיע אל האמת. בני הישיבה היו מרצים בפני רבם את תירוציהם והכתב סופר נשא ונתן עמהם בעומקם של דברים. הגיע גם תורו של הבחור הצעיר, חיים זוננפלד, והנה הוא מרצה את דבריו בבהירות נפלאה עד שהכל רואים כי אין כאן כל קושיא.

הכתב סופר שרווה נחת ותענוג מתלמידו היניק לא היה יכול לעצור ברוחו וקרא בקול גדול: צדקו דבריך תלמידי החכם! הרי 'חיים' שמך, ו'חיים' עולה בגימטריא 'חכם', כי אכן חכם מופלג אתה.

לימים נשאל רבי יוסף חיים על דברים אלו שאמר עליו רבו, והוא חיך וענה מתוך ענוה: מתוך אהבה יתרה שהייתה בכתב סופר לתלמידיו, הוא אמר כך... אולם בני ירושלים ידעו היטב שאכן רבם הוא החכם מכל האדם, וביותר, לפי שלקביעה זו הצטרף גם ברבות הימים גם רבן של כל בני הגולה מהר"ל דיסקין זיע"א שהכריז על רבי יוסף חיים כחכם מחוכם.

עתה עמד ר' אביגדור על יד ביתו של רבי יוסף חיים ואמר: יש לי חולה בתוך ביתי - בדין הוא שאלך אצל החכם הגדול ואבקש אצלו רחמים, שיעורר רחמי שמים על בתי ואף יאציל עליה מברכתו.

עם כניסתו לחצר ביתו, שומע ר' אביגדור את קולו הנעים של רבי יוסף חיים בוקע ועולה מתוך סוכתו שעמדה בצד החצר. דלת הסוכה הייתה פתוחה ור' אביגדור נכנס אל הסוכה והתיישב על אחד הכסאות, מקשיב לרבי יוסף חיים האומר פרקי תהלים בקול רם ובניגון נעים כדרכו בקודש.

ר' אביגדור ציפה כי רבי יוסף חיים יעצור לרגע מאמירת מזמורי התהלים ויפנה אליו, אך זה לא קרה. תחילה חשב ר' אביגדור כי רבי יוסף חיים לא הבחין בכניסתו, והוא החליט לכחכח מעט בגרונו כדי למשוך את תשומת ליבו של רבי יוסף חיים. להפתעתו המרובה ראה ר' אביגדור כי רבי יוסף חיים הבחין היטב בהימצאו בסוכה, אך מסיבה שאותה לא ידע בחר להתעלם ממנו ולהמשיך באמירת מזמורי התהלים.

תחילה חשב ר' אביגדור כי רבי יוסף חיים מבקש לסיים את המזמור ולפנות אליו, אך הוא ראה כי רבי יוסף חיים מסיים מזמור ועוד מזמור, ואין הוא מתייחס אליו כלל. במר ליבו ביקש ר' אביגדור לקום וללכת, אולם רבי יוסף חיים שראה אותו זז ממקומו, סימן לו בידו שיואיל נא להמתין עוד מעט, וכי בבקשה ממנו שלא ילך עדיין.

או אז הבין רבי אביגדור כי רבי יוסף חיים אינו רוצה להפסיק באמצע אמירת

פרשת ברכה

איש האלוקים

מרובה ביותר מכך שהרה"ק מראצפערט הורה לנסוע לדאראג, וסמוך ובטוח הוא כי כשם שהכרעת הרבי תהא מקובלת עליו כך היא גם תהא מקובלת על דעת כולם.

הצעירים המשתאים לשמע דברי השוחט, דברים שלא פללו ולא מללו לשמוע, נפלו ברשת שהוא טווה לרגלם ורופפו מעט את השמירה הקפדנית שהם הטילו עליו. אם רוצה ומסכים הוא להגיע לדאראג, לשם מה עליהם להחזיק בו בכל כוחם? כך שאלו את עצמם והרפו את השמירה.

מכאן ואילך המשיכה הנסיעה בטוב ובנעימים כשהשוחט מרבה בדברים אין קץ על רצונו להגיע אל הרבי וכיוצא בזה. עם הגיעם לשערי העיר דאראג, לפתע פתאום, ניצל השוחט רגע של חוסר תשומת לב וקפץ מהעגלה והחל לברוח ולנוס על נפשו. עוד בטרם התעשתו החסידים, כבר נעלם השוחט מהעין כאילו בלעה אותו האדמה.

חסרי אונים נכנסו החסידים הצעירים אל הרה"ק מדאראג וסיפרו לו בכאב רב גופא דעובדא היכי הוה: תושבי באגאד אנו, ושמעות רעות יצאו על השוחט בעירנו. ככל שביקשנו ממנו להגיע ולשמוע דעת תורה, הוא סירב ומיאן בכל תוקף, עד שלא נותרה לנו ברירה וכפינו אותו לבוא עמנו אל הרה"ק מראצפערט, שם שמענו כי עלינו להגיע הנה, כיון שכאן תצא האמת לאור. אפס כי עם בואנו בשערי העיר, קפץ השוחט ונמלט מעמנו כל עוד נפשו בו. ועתה, נפשנו בשאלתנו: מה עלינו לעשות והאם שוב עלינו לנסוע לבאגאד ולהכריח את השוחט לבוא לכאן?

ויהי כשמוע הרה"ק מדאראג את כל התלאה, נענה ואמר להם בניחוחות: תנוח דעתכם, אנשי באגאד, ואין לכם יותר מה לדאוג מצרת שוחט זה. תשובו לביתכם ותיכף ומיד תמנו שוחט אחר לבני העיר. שוחט זה כבר לא יחזור יותר לעירכם. הוא נתפס בקלקלתו ושוב לא יבוא למקומכם.

סיפור זה ועוד סיפורים רבים שהעידו והגידו על כוחו וגבורתו של הרה"ק מדאראג בכל עניני השגחת כשרות השחיטה והבדיקה היו ידועים בגלילות ארץ הונגריה בכלל ובעיר דאראג בפרט.

קל לשער את חרדתו של השוחט בעיר דאראג, הרה"ח ר' פנחס אלימלך רוזנברג, אשר באחת הלילות, באישון לילה, הוא שומע

ביום מהימים קמו ארבעה חסידים צעירים ועשו תרגיל הונאה לשוחט. הם הזמינו אותו להגיע אל אחד הבתים שבקצה העיר. המזמינים אמרו לו כי עומדת להתקיים שם סעודה גדולה ומכובדת והוא מתבקש להגיע לחצר הבית כדי לשחוט שם תרנגולות ואווזים. השוחט שיתף פעולה, ועם בואו למקום תפסו אותו הצעירים, החזיקו בו בכוח רב לבל יוכל להימלט והושיבוהו בעגלה שהייתה מוכנה ומזומנת במקום. העגלון השים דרכיו אל הרה"ק מראצפערט, כדי שהוא יתהה על קנקנו של השוחט.

במהלך הנסיעה הבהירו הצעירים לשוחט הנבהל כי מוטב יהיה לו אם ישתף פעולה עמם ולא יעשה לעצמו בזיונות לחינם. במקום שהם יגררו אותו אל חדרו של הרבי, אמרו לו, עדיף שתלך בכוחות עצמך וכך לא יראו כל באי החצר כי על כרחך הובאת לכאן. בכל מקרה, אם רק יעלה על דעתך לברוח, אנו צמודים אליך ובכוח נכניס אותך אל הרבי.

לצערם של אותם אברכים, כשהם נכנסו והסבירו להרה"ק מראצפערט את סיבת בואם, הוא התנצל ואמר: לשווא באתם אלי וטרחתכם זו הייתה בחינם, זאת בשל כך שאיני יכול לעזור לכם בנידון זה. עם זאת, רואה אני עליכם כי לטובה כוונתכם ולכן יכול אני ליתן לכם עצה טובה והגונה: אל תחזרו לבאגאד לפני שתקדימו ותסעו אל קהילת דאראג הסמוכה לכאן, שם תכנסו אל הרבי דשם, רבי שמואל, ותציעו בפניו את עניין זה.

דעו לכם, הטעים הרה"ק מראצפערט, כי משם ודאי תבוא לכם הישועה, כיון ששם מוכרחה האמת לצאת לאור! שם אין מניחים מן השמים שיהיה קיום לשקר! הרבי מדאראג הוא זה שיקבע את טיבו של השוחט לפי האמת והצדק ועל פיו ישק כל דבר.

נענעו החסידים בראשם והודיעו לשוחט כי הם מקבלים את עצת הרבי והם נוסעים זה עתה היישר לדאראג. השוחט שתק כאילו הוא מסכים לדברים, אלא שגם הוא ידע את תוקפו וגבורתו של הרה"ק מדאראג במשמרת חומות השחיטה, ולכן הוא החליט שעליו לעשות הכל כדי שלא להגיע אל הרבי.

התחיל השוחט לזמר זמירות חדשות באזני הצעירים שלקחו אותו ולהתאונן באזניהם מפני מה לא הציעו לו מתחילה לבוא לדאראג, אדרבה, לשם הוא היה מסכים להגיע גם מדעתו ומרצונו, כי אכן גם הוא מכיר ויודע את גדולתו ורוב כוחו של הרבי. ולכן גם הוא

בעמדו על משמר חומות הדת היה הרה"ק רבי שמואל פרנקל מדאראג זיע"א, בעל 'אמרי שפר', שומר ומקפיד במיוחד על ענייני כשרות השחיטה ומהימנות השוחטים. מפעם לפעם היה הרה"ק מדאראג מזמין אליו את השוחטים, והם היו באים יחד עם סכיני השחיטה, ורבינו היה בודקם בעיון רב ובדקדוק גדול.

צדיקי הדור היו מפליגים בשבח הרה"ק מדאראג בכלל, ובפרט בעניינים אלו של משמרת השחיטה, עד כמה הוא גברא דמרא סייעיה להשגיח על כשרות המאכלים וטהרת מוחם של ישראל לבל ישלשו באכילת נבילות וטריפות חלילה.

כך גם הייתה הוראתו של הרה"ק רבי נפתלי הירצקא מראצפערט זיע"א לבני קהילת באגאד, שבכל הקשור לענייני השחיטה יש עליהם לפנות אל הרה"ק מדאראג והוא אשר בכוח האמת שלו יוציא את הצדק לאור ועל פיו ישק כל דבר.

זאת בשל כך, שהשוחט אשר במשך שנים רבות עמד על משמרתו בקהילת באגאד, היה נחשב כאדם קל שבקלים ורבים רגנו על מידת היראת שמים שבו. השוחט לא הסתיר כלל שהוא אינו מאמין בצדיקי הדור, ובאופן מופגן היה מראה שהוא אינו סר למשמעתם. ברבות השנים עלה חשד שהשוחט אינו יודע את הלכות השחיטה והבדיקה כדת. היו רגילים לדבר שאפילו ההלכות הבסיסיות בדיני השחיטה אינן ידועות לשוחט זה, וחמור מכך, שמא הוא יודע אותם ועדיין בקלות דעתו הוא עושה להכעיס ככל העולה על רוחו.

היו רבים וטובים מהחסידים ואנשי מעשה היושבים בבאגאד שלא היו אוכלים משחיטתו של שוחט זה, כיון שטיבו האמיתי לא היה ברור להם. אותם אנשים היו נאלצים לאכול דווקא משחיטה אחרת, או שלגמרי התנזרו מאכילת בשר.

בקרוב בני העיר עלתה איפוא דרישה ציבורית נרחבת כי השוחט יעלה ויבוא לפני רבנים ומורי צדק מפורסמים כדי שהם יבחנהו ויראו אם הוא מתאים לתפקידו כשוחט ועד כמה הוא בקי ויודע בהלכות הנחוצות ומתנהג כדת וכדין. בפועל, השוחט סירב לשתף פעולה והשיב ריקם את כל הפניות אליו. בגאוותו הרבה טען כי הוא אינו זקוק להכשר ולהסכמה, מוחזק הוא במלאכתו מזה שנים רבות, וכל המשנה ידו על התחנתו.

רוח קדשו של הרה"ק מדאראג שחזה את כל העתיד לבוא עליהם וביקש להציל נפשם מרדת שחת. לכן הוא קרא והזעיק אליו את השוחט בשעת לילה מאוחרת, ואף עכבו במשך זמן רב, עד שכיון את השעה המדויקת שבה יחזור השוחט לביתו וימצאנו סגור, ואשתו תצא מן החדר לפתוח לו את הדלת, ובכך הציל את חיי שניהם ממייתה משונה של סקילה מאבני התקרה הגדולים שנפלו בחדרם, ויהי לנס.

על הפסוק (דברים לג א): **‘זאת הַבְּרָכָה אֲשֶׁר בָּרַךְ מֹשֶׁה אִישׁ הָאֱלֹהִים אֶת בְּנֵי יִשְׂרָאֵל לִפְנֵי מוֹתוֹ,** פירש רבינו האור החיים הקדוש: עוד ירמוז באומרו 'זאת' על דרך אומרם ז"ל (ילקוט כאן), שלא זכה משה שיקרא 'איש האלהים' עד שבירך את ישראל, והוא מה שהעיר באומרו 'זאת', פירוש, מלבד כל אשר פעל ועשה מהיושר כשהוסיף זאת הברכה אשר בירך משה את בני ישראל בזה נקרא 'איש האלהים'.

וראה זה חידוש אשר הביאו אודות נוסח המצבה של הרה"ק מדאראג זיע"א (קובץ 'ישקו העדרים' דאראג, פרשת לך לך תשס"ז, והועתק בספר 'אוצר אפרים' פרשת ברכה): מקובל כי **הנוסח נכתב על ידי הרה"ק בעל 'ייטב לב' זיע"א שכתב על המצבה את התואר 'איש אלהים' שהוא תואר נשגב, שגם באותם הזמנים לא הרבו להשתמש בו.** ויש לומר הטעם בזה שצויה הרה"ק בעל 'ייטב לב' ז"ל לכתוב עליו כן, על פי מה דברי האור החיים הקדוש, שמה רבינו נקרא 'איש האלהים' מחמת שהשפיע ברכה לבני ישראל.

והנה דרכו של הרה"ק מדאראג היתה להשפיע תמיד ישועות לבני ישראל, ואף הרה"ק בעל 'ייטב לב' ז"ל היה שולח אליו את הצריכים לישועה.

וכפי המסופר, שפעם כאשר פרצה מגיפה בעיר ראפעפרט שהפילה חללים רבים רח"ל, ובאו בני העיר להתאונן לפני ה'ייטב לב' על דבר המגיפה. נענה ואמר להם, שילכו אל הרה"ק מדאראג והוא יפעל להם ישועה, כי עליו נאמר הפסוק (תהלים צט ו) 'שמואל בקוראי שמו קוראים אל השם והוא יענם', שכאשר הוא קורא לה' עונים לו מן השמים. ואכן הזמינו אותו בני ראפעפרט לשבות אצלם בשבת קודש, ובשעה שהגיע לשם החלו מיד כל החולים להתרפאות עד שלאחר שבת לא נשאר חולה אחד בעיר. מעשה זה גרם קידוש ה' גדול ורב, עד שגם הגויים דיברו על מופת זה. ועל כן כתב עליו הרה"ק בעל 'ייטב לב' את התואר הלז 'איש אלהים', מחמת שהיה ממשך רוב ברכות וישועות לבני ישראל.

כאילו הוא אינו מבין, ואמר: ר' פנחס מיילעך, מה לך למהר, הן עוד הלילה גדול והלוא עוד זמן רב יש לפניך... וכך המשיך הרה"ק מדאראג לשוחח עוד ועוד כשהשוחט משתומם ואינו מבין את הנעשה.

עודם מדברים, והרה"ק מדאראג מציץ בשעונו וקם ממקומו, מושיט יד לפרידה מהשוחט ואומר לו ברצינות רבה: ר' פנחס מיילעך, השעה כבר מאוחרת מאוד! קח את הסכינים ותלך עכשיו חזרה לביתך! אל תתמהמה כאן אפילו רגע!

השוחט, נדהם ומשתומם, שאל את הרה"ק מדאראג: שמא יואיל נא הרבי לבדוק את הסכינים עוד קודם שאלך לביתי, הרי כבר הבאתי את הסכינים לכאן, והנה הוא מוכנים ומזומנים בנרתיקם על השולחן. אם כבר המתנתי עד עכשיו, יכול אני להמתין את משך דקות אלו של בדיקת הסכינים.

אך הרה"ק מדאראג נראה היה כנחפז וממהר מאוד: ר' פנחס מיילעך, דע לך כי השעה מאוחרת מאוד, מחר עליך להשכים לעבודת הבורא, ולכן מוכרח אתה למהר עתה וללכת אל ביתך כדי ליתן שינה לעיניך.

ציית השוחט לדבר הרבי ויצא אל עבר ביתו במהירות רבה, מבקש לעלות על מיטתו בהקדם כציווי הרבי. אלא שלהפתעתו הוא מצא את דלת הבית סגורה ומסוגרת, כשהברייח הפנימי אינו מאפשר את פתיחת הדלת. אמנם כשהוא יצא מהבית הוא נעל את הדלת עם המפתח החיצוני, אולם כך נראה, אחד מבני הבית, ראה שהברייח הפנימי פתוח ולא ידע שאבי המשפחה קם משנתו ויצא את הבית, והחליט לסגור את הברייח הפנימי כהרגלם בכל לילה ולילה.

תחילה דפק השוחט בשקט, כדי שלא להעיר את כל בני הבית, אולם איש לא שמע את דפיקותיו. מחוסר ברירה עזב השוחט את הדלת והלך מעבר לבית, שם דפק בחזקה על חלון החדר שאשתו ישנה שם עד שהיא התעוררה ובאה לפתוח לו את הדלת כדי שהוא יוכל להיכנס לבית.

ויהי, אך יצאה האשה מהחדר בו היא ישנה, וקול רעש עצום נשמע. האשה ברחה כל עוד נפשה בה, פתחה את הדלת ונמלטה החוצה. כשהרוחות נרגעו, יכולים היו השוחט ואשתו לראות את הנס הגדול שאירע כאן. תקרת חדר השינה בו הם ישנו התמוטטה ונפלה, וסכנת נפשות ברורה הייתה אילו היו האבנים הגדולות וקורות העץ צונחים על ראשיהם, רחמנא ליצלן.

באותה שעה נתגלתה ונראתה לעין כל

דפיקות על דלת ביתו, וכשהוא פותח הוא רואה לנגדו את גבאו של הרבי כשבפיו דרישה תקיפה: הרבי ביקש למסור לך כי הוא מזמין וקורא אותך להתייצב בפניו תיכף ומיד.

השוחט שכבר פנה לשינה, התארגן במהירות תוך כדי שהמחשבות מתרוצצות במוחו: לשם מה מזמין אותי הרבי בהפתעה ובבהלה כה גדולה בשעה מאוחרת כזאת?! אין זאת אלא שהרבי מבקש לבדוק את סכיני השחיטה שלי מבלי שיהיה סיפק בידי לטשם ולחדם לפני בדיקתו. רצונו של הרבי הוא לראות כיצד עומדים הסכינים במצב רגיל, ללא שידעתי כי הרבי עתיד לבדוק אותם.

שוב עלה בדעתו של השוחט מחשבה שמא נודע לרבי עלי דבר שאינו הגון, חסרון כל שהוא או מעשה מפוקפק, והוא דבר שאינו סובל דיחוי עד הבוקר. אך למרות שהפך בדעתו שוב ושוב וניסה לחשוב בכל הכיוונים לא הצליח להיזכר בדבר שעשה שיכול להיות שהוא הגיע לידיעת הרבי.

כחלוף דקות מספר כבר עמד השוחט לפני הרה"ק מדאראג כשנרתיק הסכינים בידו, וכל גופו רועד ורוטט בדחילו ורחימו. להפתעתו הרבה קידמו הרה"ק בסבר פנים יפות מאוד וכשחיוך נסוך על פניו אמר: ברוכים הבאים, ר' פנחס מיילעך, יהי בואך לשלום ולכל טוב! הנח נא את הסכינים על השולחן והוא נא לשבת בניחותא.

הרה"ק מדאראג אפילו לא הביט בסכינים אלא פתח פיו בחכמה והחל לדבר מהני מילי מעלייתא שהיו באוצרו הטוב, דברי חסידות נאים, פרפראות לחכמה וסיפורי מעשיות, כולם במתק שפתיים וערבים לאוזן, כשהוא פותח בדברים ששמע ובה מרבו הגדול הרה"ק רבי חיים מצאנז זיע"א, אצלו למד בימי צעירותו והוא אף זה שהורה לו ליטול את רבנות העיר דאראג ואף הציע לו את השידוך שלו, ולאחר מכן המשיך בעוד דברים נפלאים משאר גאוני וצדיקי הדורות.

השיחה התמשכה במשך זמן רב כשהשוחט אינו יודע את נפשו מפליאה ותדהמה: הרבי מוציא אותו ממיטתו בשעה מאוחרת בלילה והוא אינו מבקש להראות לו את הסכינים או להשמיע באזניו תרעומת כלשהיא. הרבי יושב עמו ומספר לו חידושים נפלאים, נופת צופים, ושיחת חולין של תלמידי חכמים הצריכה לימוד.

בשלב מסוים לא יכול היה השוחט לכלוא את מחשבותיו והוא אמר לרבי: אולי ימחול נא הרבי לבדוק את הסכינים בטרם יהיה מאוחר מדי. אך הרה"ק מדאראג עשה עצמו

מלוך יקרוך ויהושים נלאים מלוקט
מדברות קדשו ותורתו של
רבי הוד חי אבניהרא שליט"א

מִי־הָרֵא

חֹדֶשׁ

חֹדֶשׁ הָאֹרֵי־תָא יִסוּד חֹדֶשׁ וְנִפְלֵא עַל הַפְּרִשָּׁה

מִזְלַת דְּפִלְיָאָה

השמחה בחג הסוכות משפיע פרנסה לכל השנה

ללבוש' (לעיל כח כ), ועל כן בחג הסוכות זמן שמחנתו שהוא כנגד יעקב אבינו אכן הקדוש ברוך הוא ברחמיו וחסדיו המרובים מזמין פרנסה ברווח ושפע טוב לזרעו של יעקב.

מידת התפארת של יעקב אבינו מכריע לטוב ומשפיע פרנסה

והנה מידתו של יעקב אבינו מדת התפארת שהוא קו הממוצע, והוא מכריע בין מידת החסד של אברהם אבינו למידת הגבורה של יצחק אבינו, ועל שם זה נקרא בפסוק 'איש תם', אי"ש ראשי תיבות י'מין ש'מאל א'מצע, שהוא כולל את כל האבות הקדושים, ובתיבת אי"ש שעולה בגימטריא אמצ"ע ימ"ן נרמז שהאמצעי נוטה לצד הימין להכריע לטוב כמו שכתב באמרי נועם (תולדות ד"ה בפסוק מכרה כיום), ולכן מאז ומתמיד בזכות יעקב אבינו נשפע משמי מרום שפע טוב.

שרו של עשו נלחם נגד שמות הפרנסה

ומבואר בזוהר (וישלח קעא). שבמיוחד על הדבר הזה נלחם שרו של עשו כשפגם בירך יעקב ונגע בגיד הנשה, שהיתה עיקר כוונת השר לפגום בחינת הרגלים שהם תומכי אורייתא ולקלקל פרנסת ישראל, וכדרכו בקודש רמזו האמרי נועם (ריש פרשת ויחי) בפסוק (שם לב כה) 'ויאבק איש עמו', כאשר 'איש עמו' עם הכולל עולה חת"ך, ולא עוד אלא גם 'ותקע כף ירך יעקב' (שם פסוק כו), 'יעקב' עולה בגימטריא ב' השמות פא"י סא"ל, ומכאן שכל כוונתו ללחום נגד שמות הפרנסה.

רמז בברכת 'פרנסה ברווח'

גם מה שרגיל בפי העולם לברך איש את רעהו בברכת 'פרנסה ברווח', המתיק הרה"ק ר' יוסף מקאסאן ע"ה (בני שלשים וילקט יוסף אות קד) בדרך רמז, כי כשהפרנסה מתרחבת דיינו שכותבים פרנסה במילוי כזה פ"א רי"ש נו"ן סמ"ך ה"א, המילוי לבד בלי הראשי תיבות עולה בגימטריא שם הפרנסה חת"ך. ולא זו בלבד אלא גם ברו"ח נוטריקון ב' רו"ח, ב' פעמים רו"ח בגימטריא חת"ך.

עצה טובה שלמדנו רבותינו כיצד בידינו להמשיך ההשפעה, כאשר אמר הרה"ק רבי ברוך ממעו'בוז' ע"ה שעצבות מקלקלת את הפרנסה, ולכן יראה כל אדם שיהיה בשמחה. ונרמז הדבר בתורה, שסופי תיבות 'והי'ית א'ך שמ'ח' (דברים טז, טז) הם 'חת"ך', שהוא השר הגדול של פרנסה.

בכלל דברי הרבי ר' ברוך ע"ה ניתן לומר, שדווקא משבעת ימי הסוכות נמשך פרנסה לכל השנה על ידי שם חת"ך, מאחר שימים אלו הם זמן שמחתינו, שנצטוונו עליהם בתורה הקדושה שלש פעמים לשמוח בכל שבעת הימים, ומזה נלמד גם אנחנו לתמיד שהדרך להמשיך השפע הטוב ממרום הוא על ידי שהאדם בשמחה.

ואפשר להוסיף עוד רמז לענין הפרנסה הנשפע בחג הסוכות, דכתיב (תהלים טז יא) 'תודיעני אורח חיים, שובע שמחות את פניך, נעימות בימיני נצח', ובמדרש (ויק"ר ל ב) דרשו פסוק זה על חג הסוכות, אל תקרי 'שובע' אלא שבע שמחות, והכוונה לשבע מצות שבחג, ד' מינין שבלולב, וסוכה, וחגיגה, ושמחה. והנה הרה"ק ר' יוסף מקאסאן ע"ה כתב, שסופי תיבות 'נעימות' בימיני' נצ'ח' הם חת"ך, וכן האותיות הקודמות בלי הסופי תיבות שהם נעימ"ו בימי"נ נ"צ בגימטריא חת"ך. ואין זה אלא ללמד שהשמחה בימי הסוכות משפיעה וממשיכה שפע טוב ופרנסה טובה על כל העולם על ידי השר הממונה חת"ך.

השפעת הפרנסה בחג הסוכות בזכות יעקב אבינו

יסוד ענין הפרנסה הנשפע בחג הסוכות נראה לבאר על פי דברי הטור (או"ח סי' תיז) ששלשת הרגלים הם נגד שלשה אבות, פסח כנגד אברהם, שבועות כנגד יצחק, וחג הסוכות כנגד יעקב אבינו. והלוא מצינו בתורה הקדושה שיעקב אבינו ע"ה התפלל על הפרנסה, באמרו 'ונתן לי לחם לאכול ובגד

הכנה למצוה גדולה מהמצוה עצמה

יום ראשון של חג הסוכות - ראשון לחשבון עוונות'

בכל מצוה ומצוה, גדולה היא ההכנה למצוה עוד יותר מהמצוה עצמה. כך מוכח מדברי הגמרא (יומא כד): שהדלקת המנורה אינה נקראת עבודה, אך הטבת הנרות עבודה היא ויש לעשותה רק ע"י כהן (ראה רמב"ם ביאת מקדש פ"ט ה"ה, ז), והכיצד יתכן כזאת, שעצם המצוה דיינו הדלקת המנורה כשרה זר, אך ההכנה למצוה בהטבת הנרות פסולה בזר, הרי לנו מפורש שהכנה למצוה גדולה אף מהמצוה עצמה.

עוד מצינו בספרים הקדושים על שנקרא יום ראשון של חג הסוכות 'ראשון לחשבון עוונות' וזאת לאחר שבארבעת הימים שלאחר יום כיפור כתב בטור (או"ח סי' תקפא): במוצאי יום הכיפורים עוסקים במצות סוכה ולולב ואין עושין עוונות, לכך קורא יום טוב ראשון 'ראשון לחשבון עוונות'. והקשה הט"ז כיצד בהכנה למצוה אין עושים עבירות וכשמגיעה המצוה עצמה ביום טוב ראשון של סוכות אז הוא ראשון לחשבון עוונות.

אלא, כי אכן זו כוחה של הכנה למצוה, שכאשר מתכוונים למצוה אין מקום לחטאים עוד יותר מזמן המצוה עצמה, וכלשון הרה"ק בעל שפת אמת ע"ה (האזינו תרל"ד ד"ה בטור): אבל אין הדבר רחוק שיתור כח והצלה יש בהכנת המצוה מגוף קיום המצוה. ומבאר שני טעמים בדבר: האחד, כי עשיית המצוה היא רק לשעה וההכנה היא לעולם. ועוד, כי מי יוכל לקיים המצוה כמשפטה. אבל הרצון והכנה להמצוה הוא לעשותו כרצונו יתברך, ולזאת ההכנה והשמחה לבוא להמצוה חשוב מאוד.

וכאן מוסיף השפת אמת לימוד גדול: ויש לדון קל וחומר ממה שאמרו ז"ל (יומא כט). הרהורי עבירה קשים מעבירה, כל שכן מדה טובה הרהורי מצוה, שאדם מהרהר ומשתוקק לקיים פקודת ה' יתברך טובים מהמצוה ושומרים האדם וע"י זה אין עושין עוונות.

ברזא דאח"ד רמזים נפלאים על סדר הפרשה

כפי ההדרגה בעבודתו זוכה להתעלות יתירה במועדים

את ה' גם במעשה, וכך יוסיף לטפס במעלות העבודה עד שיבוא אל השלימות. הרעב למאור התורה מרגילים אותו מעט מעט

כן כשמגיע האדם להתמסר לעסק התורה, יתעלה מן הקל אל הכבד, וכמו שאמרו חז"ל (יומא פג.) מי שאחזו בולמוס, והוא חולי הבא מחמת רעבון ועיניו כהות, והוא מסוכן למות מחמת חוליו, מאכילים אותו אפילו מאכלות אסורות, ומתחילים להאכילו מאיסורים קלים תחילה, עד שיאורו עיניו. ופירש **החתם סופר** (דרשות ח"ג עמו' מ ד"ה גם) שעיקר הרעב הוא לדברי תורה כמו שכתוב (עמוס ח יא) 'לא רעב ללחם ולא צמא למים כי אם לשמוע את דברי ה'", והוא רמז על הרעב וצמא לתורה אשר עיניו כהות מראות האמת, וכשהוא שב בתשובה צריכים להאכילו מלחמה של תורה עד שיאורו עיניו. ומאכילים אותו מן הקל הקל תחילה, והוא רמז שלא יכבידו עליו בבת אחת בדרכי התשובה, כי לא יהיה בו כוח להתמיד בכך, אלא ילמדו אותו להתחיל בדברים הקלים, ולאט לאט יוכל להוסיף עוד בעבודת ה', עד שיתרפא ויאורו עיניו במאור התורה.

נאמנה להתעלות מעט מעט בעבודת השי"ת, ועל ידי שמקדש את עצמו כפי ערך מדרגתו יזכה שיושפע עליו מן השמים שפע קדושה, ויוכל אחר כך לקבל על עצמו להתנהג בפרישות יתירה. כמו שאמרו (שבת לא.) על נכרי שבא לפני שמאי כדי שיגייר אותו כשהוא עומד על רגל אחת, וביאר **בבנה לעתים** (דרוש סח) שהיה הנכרי רוצה להיטיב דרכיו בפעם אחת, ודחה אותו שמאי הזקן כי אין זו הדרך הנכונה, אלא מעט מעט ייטיב דרכיו ומעשיו כדי שיתקיים בידו.

ממחשבה יתעלה לדיבור ומדיבור למעשה

וזהו שכתוב (דברים ל יא-יד) 'כי המצוה הזאת וגו' לא נפלאה היא ממך וגו', לא בשמים היא וגו' ולא מעבר לים וגו', כי קרוב אליך הדבר מאוד בפין ובלבבך לעשותו, והזכיר כאן שלושה עניינים, 'בפין' 'בלבבך' ו'לעשותו', והם מחשבה דיבור ומעשה, שתחילה יעבוד את ה' במחשבתו שיהיה רצונו חזק לעבודתו יתברך, ואחר כך יוסיף גם לעבוד את ה' בדיבוריו, עד שיוסיף חוזק ואומץ לעבוד

וְשִׁמְחָתָּ בְּחֻגְךָ... וְהֵייתָ אֶךְ שְׂמֵחַ (דברים טז, יד-טו)

בכל זמני התעלות כמועדים וימים טובים ישגיח בעצמו להתעלות רק כפי דרגתו, כמו שנרמז בלשון הכתוב (דברים טז טו) 'והיית אך שמח' שבא לרבות ליל יום טוב האחרון לשמחה (סוכה מח.), ולכאורה קשה הרי כל 'אך' לשון מיעוט הוא והיאך דרשו כאן שבא 'לרבות' יו"ט אחרון. אלא הכוונה היא, שיום טוב הוא זמן עליה והתרוממות, אבל צריך להיזהר שלא לצאת חוץ למדרגתו, ועל זה בא הרמז בלשון 'אך' שהוא מיעוט שלא להתעלות יותר ממעלתו, ועל ידי כן יהיה לעבודתו קיום ויזכה לרבות גם את ליל יום טוב האחרון לשמחה.

דרך התשובה תהיה גם כן בהדרגה

וכן בבוא האדם לשוב בתשובה צריך להיזהר שיהיו מעשיו בהדרגה, שכן כתוב (איוב ח ז) 'היה ראשיתך מצער', ועל ידי כן 'ואחריתך ישגה מאוד', כי אי אפשר לאדם מגושם ובעל תאוה להתעלות פתאום למדרגה גבוהה בעבודת השי"ת, אלא יתאמץ תחילה בעבודה ובהשתדלות

ברכת משה רבינו לישראל בכח התורה

מקרה, דהיינו, לא רק ציווי מונח כאן, אלא הוראת העתיד שכך יהיה. הרי זה כמו 'רבי' המברך את תלמידיו 'ברוכים תהיו', כך כביכול הקב"ה פונה אלינו ואומר לנו 'אני מברך אתכם שתהיו קדושים'. וכן כתוב בברכת משה רבינו לבני ישראל **וזאת הברכה אשר ברך משה איש האלקים את בני ישראל**, וביארו צדיקים ע"ה, שזאת היא הברכה שבירך משה רבינו את ישראל - שיהיו 'איש האלקים' כמותו שיתעלו אף הם להיות קדושים ומזוככים כאיש האלקים הדבוק ביוצרו בכל רגע ורגע.

הזה תאריכו ימים על האדמה' 'בדבר הזה' עם התיבות בגימטריא 'ברכה', כי כל הברכה היא בכח דברי תורה.

משה רבינו נתן כח לכל ישראל להיות קדושים בבחינת איש האלקים

שמעתי ממור' **אבי ע"ה** ביאור על הפסוק (ויקרא יט ב) 'קדושים תהיו', שלכאורה היה צריך לומר 'היו קדושים' שהרי זה ציווי. אך הוא הדבר שבאה תורה ללמדנו כי הקב"ה אומר שאתם תהיו קדושים בכל

וזאת הברכה אשר ברך משה איש האלקים את בני ישראל לפני מותו (לג א).

ברכתו של משה רבינו ע"ה לבני ישראל היתה בזכות התורה הקדושה שנתן להם לישראל, וכן מבואר במדרש (ב"ר ק יב) שנאמרו ברכותיו של משה בלשון 'זאת' 'וזאת הברכה', לרמז שהם באים בזכות התורה שנאמר בה (לעיל ד מד) 'וזאת התורה'. ורמז נוסף הובא **בבעל הטורים** 'וזאת הברכה' בגימטריא 'זו היא התורה', כי בזכות התורה בירך אותם משה. וכן יש להוסיף רמז בפסוק (לעיל לב מז) 'ובדבר

פטירת משה רבינו כחוקה בלי טעם

תוספת מעלה בשעת מיתתו, ולכן היתה מיתתו כגזירה שאין בה טעם. ולכן נאמר בו **וימת שם משה עבד ה' בארץ מואב על פי ה'**, שהיתה מיתתו על פי ה' כגזירה וחוקה שאין לה טעם אלא בדבר ה', 'ולא ידע איש את קבורתו', שגם הטעם למיתה ולקבורה שלו לא נודע לשום אדם אלא היה הכל בדבר ה'.

מהעולם, וזהו טעם מעולה לגזירת המיתה על כל באי עולם, כדי שלכל הפחות יזכו לראיית השכינה עובר למיתתם, אבל אצל משה רבינו ע"ה אין טעם ומיתה שנגזרה עליו, כי כבר בעודו בחיים היה זוכה ל'ומראה ולא בחידות ותמונת ה' יביט' (במדבר יב ח), וכל דבריו היו נדמים לשומעים אותם כאילו הם כתובים ממש בתורה, ולא היתה בו שום

וימת שם משה עבד ה' וגו'. ולא ידע איש את קבורתו עד היום הזה (לד ה-ו).

זכה משה רבינו ע"ה למדרגה גדולה ומעולה שלא זכה לה שום ילוד אשה, ובעודו בחייו בעולם הזה היה מדבר עם הקב"ה כדבר איש אל רעהו, וזו מדרגה גבוהה שלא זכה לה שום נביא בלעדיו. שאר בני אדם אין זוכים לראות פני השכינה כי אם בשעת הסתלקותם

קודשא בריך הוא אורייתא וישראל חד

בשלימות בתורה ומצוות ומעשים טובים, כמו שממשיך ואומר (שם) 'לעשות רצונך אלהי חפצתי ותורתך בתוך מעי', ומטעם זה היה חשוב לו לדעת קצו ומדת ימיו כפי שביקש (שם) לט (ה) 'הודיעני ה' קיצו, ומדת ימי מה היא', שהכפל לשון מורה על רצונו לדעת מתי יהיה 'קץ' חייו, ובנוסף לזה רצה לדעת מידת ימיו המדויקת בכדי לדעת כמה מוטל עליו לעשות ולהשלים מדי יום ביומו, ואכן העיד הכתוב (מלכים א' א א) 'המלך דוד זקן בא בימים', שמילא את דפי ספרו בתורה ומצוות וקיום רצון השם יתברך, והשלים את כל ימי חייו ותכליתו בעולם הזה בשלימות, וכדרך שפירש **בוהר** על הפסוק (בראשית כד א) 'ואברהם זקן בא בימים', שבא יחד עם כל ימיו, והביא איתו את כל הימים בשלימות מלאים במעשים טובים ולא החסיר אפילו יום אחד, וכך צריך כל אדם לשאוף ולמלאות ימי חייו בשלימות, ואז יוכל לבוא לעולם העליון ובידו ספר ימי חייו עם דפים מלאים במצוות ומעשים טובים.

עבודה מיוחדת לכל יום ויום

והנה, העובד ה' יתברך בהתחדשות בכל יום בבחינת 'מאורסה' הנ"ל הרי הוא נמצא תמיד בהתחדשות, ומיום ליום עולה ממדרגה למדרגה ומייחד יחוד חדש בכל יום בעבודתו, וכנגדו גם הקדוש ברוך הוא מקיים מה שכתוב (תהלים מב ט) 'יומם יצוה ה' חסדו', ומשפיע בכל יום ביומו כל בחינת שפע וברכה וחיות לכל העולמות, ועל זה נאמר (שם סח כ) 'ברוך ה' יום יום', ואמרו חז"ל (ברכות מ). כל יום ויום תן לו מעין ברכותיו, והכוונה כמו שפירשו בספרים הקדושים להמשיך בכל יום הברכות וההשפעות המיוחדים לאותו היום, כי כל יום ויום יש לו צינור מיוחד והשפעה מיוחדת, ובכל יום מתחדשת העבודה מיום אתמול כי יעבור, כי בכל יום מתלקטים ומתעלים בירורין חדשים וניצוצות קדושה אחרים, בירורין שלא נתבררו ביום אתמול ולא יתבררו ביום מחר.

האחד שעל ידי היגיעה יכול כל אחד מישראל למצוא בתורה לפי השגתו, והוא בחינת 'מאורסה' ההתקרבות שבא על ידי פעולות האדם ויגיעתו בתורה, ועל הבחינה הזאת נאמר (אבות פ"ב מ"ב) 'התקן עצמך ללמוד תורה שאינה ירושה לך'. אך יש עוד סגולה בתורה והיא שישגיגו חכמים ראשי הדורות מה שאי אפשר להשיג על פי שכל אנושי, וזהו בחינת 'מורשה' שניתן לנו מסיני בלי יגיעה כמו נחלה שאין לה הפסק (ר"ה יב:), אבל לכללות ישראל נאמר 'מורשה קהלת יעקב', ואף על פי כן על ידי שזוכה האדם להכניס עצמו תוך כלל ישראל, הוא זוכה לחלק הירושה גם כן.

כל יהודי מחבר ספר ממעשי ימי חייו

והנה בבחינת 'מאורסה' תואמים הדברים שנאמרו בספרן של צדיקים כי כל יהודי כותב במעשיו ספר תורה, כמו שנרמז בדברי המדרש (ב"ר כד ז) 'זה ספר תולדות אדם ביום ברא אלקים אדם' וגו' (בראשית ה א), בן עזאי אומר זה כלל גדול בתורה, שלכאורה יש להבין איזה כלל גדול בתורה טמון בפסוק זה. אך כתוב בתהלים (מ ח-ט) 'אז אמרתי, הנה באתי במגילת ספר כתוב עלי, לעשות רצונך אלהי חפצתי, ותורתך בתוך מעי', וכוונת דוד המלך ע"ה לומר שכל איש ישראל במשך ימי חייו מחבר ספר, שתחילת הספר היא יום לידתו בעולם הזה וסיום הספר הוא יום פטירתו, וכל יום ויום מימי חייו הוא עוד דף בספרו שבו חורט האדם את מעשיו, ועם הספר הזה באים לפני כסא הכבוד אחר פטירתו, ועל זה אמר 'הנה באתי במגילת ספר כתוב עלי', וזהו 'זה ספר תולדות אדם', ועל זה אמר בן עזאי זה כלל גדול בתורה, שצריך כל איש ישראל לזכור תמיד כי כל מעשיו ותולדותיו נכתבים על הספר.

דוד המלך ע"ה תיקן והביא עמו כל

ימיו בשלמות

בגלל שהחשיב דוד מלך ישראל עבודת כל יום ויום בנפרד, לכן היתה שאיפתו במשך כל ימי חייו למלאות את הימים

שישו ושמחו בשמחת תורה. והנה מבואר בזהר הקדוש (אחרי עג.) שהקב"ה והתורה וישראל אחד הם, ונראה מזה שכפי התקשרות בני ישראל בתורה הקדושה כך נתחזק הקשר בינם לקדוש ברוך הוא, וכך מבואר במדרש (שמו"ר לג א) כביכול הקדוש ברוך הוא נמכר לישראל עם התורה, ולכן בכל מקום שעוסקים בתורה יש השראת השכינה, ועל העוסק בתורה נאמר (הושע יא ט) 'בקרבת קדוש', ובני ישראל בעצמם הם בבחינת 'היכל ה' המה' (ירמיה ז ד), ומתקיים בהם 'ועשו לי מקדש ושכנתי בתוכם' (שמות כה ח), ועליהם נאמר (לעיל לב ט) 'כי חלק ה' עמו', וגם על ידי זה זוכה להיות נקרא בן למקום.

חיבור בני ישראל אל התורה בבחי' מאורסה

החיבור הנעשה בין ישראל להקדוש ברוך הוא על ידי התורה הוא כעין יחוד חתן וכלה, כמו שדרשו חז"ל (פסחים מט:). על פסוק זה 'תורה ציוה לנו משה מורשה', אל תקרי מורשה אלא מאורסה, והדימוי לאירוסין כי היא שמחה חדשה ביחוד חתן וכלה שעדיין לא נזדווגו מעולם, וכן תמיד צריך האדם ללמוד תורה בשמחה ובהתחדשות כאילו היום ניתנה, ועל ידי זה מייחד את עצמו עם הקב"ה בכל יום ביחוד חדש, שהרי הקדוש ברוך הוא מחדש בכל יום תמיד מעשה בראשית, ובכלל היחידוש הזה מחדש הקב"ה גם את התורה בכל יום, כי התורה נקראת 'מעשה בראשית' שעל ידה נבראו כל העולמות, והקדוש ברוך הוא מחדש הלכות בכל יום, ונמצא שאין לך יום שהוא דומה לחבירו ובכל יום הוא התדבקות והתקרבות בתורה חדשה, ויחוד של היום עדיין לא היה מעולם, ומי שלומד תורה כך הוא תמיד בבחינת 'מאורסה'.

בחי' ירושה ובחי' מאורסה - ההבדל ביניהם

בעצם ההבדל בין מורשה למאורסה, מבאר **בשפת אמת** (נשא תרל"ז ד"ה באבות) שהגם שהתורה ניתנה לכלל ישראל, אמנם יש שני ענינים בתורה,

בני יששכר
 שארית ישראל
 תפארת שלמה
 יסוד העבודה
 מגן אברהם
 דברי יחזקאל
 פרי צדיק
 צדקת הצדיק
 חסד לאברהם

באר מים חיים
 יושר דברי אמת
 מנחם ציון
 אוהב ישראל
 מאור ושמש
 זרע קודש
 בת עין
 אור לשמים

אוצר בעל שם טוב
 תולדות יעקב יוסף
 נועם אלימלך
 מגורת זהב החדש
 מאור עינים
 אור המאיר
 עבודת ישראל
 קדושת לוי
 חיים וחסד

לזכות עופר פנחס בן צילה שיחי' · קרן בת רונית שתחי' טל
 אדמונד שיחי' בן איזה · רונית בת ינינה יעל · בנימין בן אסתר כל יוצאי חלציהם שיחי'
 להצלחה רבה ומופלגה בכל מעשה ידיהם, ולאריכות ימים ושנים טובות מתוך בריאות ונחת
 · לעילוי נשמת צילה בת דורה צביה ומאיר ע"ה ·

☎ להצטרפות חייג עכשיו: 1800-22-55-66 והגליזון בדרך אליך

You can now subscribe and get journal delivered to your door.
 Call 718-407-2479 or email otzarpninei@gmail.com